

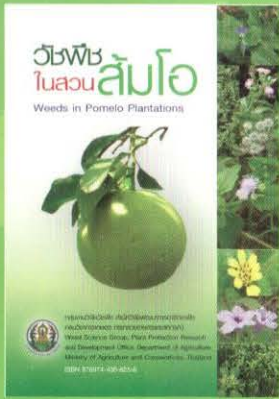
วัชพืช ในสวนส้มโอ

Weeds in Pomelo Plantations

กลุ่มวิจัยวัชพืช สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช
กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
Weed Science Group, Plant Protection Research
and Development Office, Department of Agriculture,
Ministry of Agriculture and Cooperatives, Thailand

ISBN 978-974-436-825-6

วัชพืช
ในสวนส้มโอ
Weeds in Pomelo Plantations

ISBN 978-974-436-825-6

คณะผู้จัดทำ จันทรเพ็ญ ประคองวงศ์
คมสัน นครศรี เพ็ญศรี นันทสมสรานู
ศิริพร ชิงสนธิพร และ จริญญา ปิ่นสุภา

ผู้จัดพิมพ์ กลุ่มวิจัยวัชพืช สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช
กรมวิชาการเกษตร
50 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทร 0-2579-8523

พิมพ์ / เผยแพร่ พ.ศ. 2555 จำนวน 1,000 เล่ม

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
44/16-17 ถนนเลี้ยวเมืองนนทบุรี ต.ตลาดขวัญ
อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์พุทธศักราช 2537 ห้ามคัดลอกข้อความ ภาพ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือ
ไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากสำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร

วัชพืช
ในสวนส้มโอ

Weeds in Pomelo Plantations

จันทรเพ็ญ ประคองวงศ์ คมสัน นครศรี เพ็ญศรี นันทสมสรานู
ศิริพร ชิงสนธิพร และ จริญญา ปิ่นสุภา

กลุ่มวิจัยวัชพืช สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช
กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
Weed Science Group, Plant Protection Research
and Development Office, Department of Agriculture,
Ministry of Agriculture and Cooperatives, Thailand

ส้มโอเป็นสินค้าเกษตรของประเทศไทยที่มีศักยภาพสูงในการส่งออก เนื่องจากมีรสชาติดีเปลือกหนาเก็บรักษาไว้ได้นาน สามารถทนทานต่อการขนส่งทางไกล และมีคุณค่าทางโภชนาการสูง เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ แต่การผลิตส้มโอนั้น นอกจากการเพิ่มผลผลิตต่อไร่แล้วยังต้องคำนึงถึงการเพิ่มคุณภาพของส้มโอให้ได้มาตรฐาน และตรงกับความต้องการของตลาด โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศที่มีความสำคัญต่อการเพิ่มมูลค่าของส้มโอ อันจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรและนำรายได้เข้าประเทศ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งของการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจของชาติ

ในการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพส้มโอนั้นมีปัจจัยเกี่ยวข้องหลายประการ เช่น พันธุ์ส้มโอที่ดี สภาพแวดล้อม การดูแลจัดการรวมถึงการป้องกันกำจัดศัตรูพืช เป็นต้น ซึ่งถ้าสามารถจัดการปัจจัยต่างๆได้ถูกต้องเหมาะสมแล้วส้มโอก็จะให้ผลผลิตตามศักยภาพ ศัตรูพืชของส้มโอนอกจากโรคและแมลงที่สำคัญแล้ว วัชพืชก็เป็นปัญหาหลักต่อการเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตของส้มโอ เพราะการแข่งขันและเบียดเบียนของวัชพืชนั้น มีผลทำให้ปริมาณและคุณภาพผลผลิตของส้มโอลดลง วัชพืชจึงเป็นภาระของเกษตรกรที่จะต้องหาวิธีป้องกันกำจัดทุกครั้งที่มีการดูแลจัดการในสวนส้มโอ ไม่ว่าจะเป็นการใช้แรงงาน การใช้เครื่องจักรกล และท้ายสุดคือการใช้สารกำจัดวัชพืช

การป้องกันกำจัดวัชพืชที่ได้ผลนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และประสบการณ์ และการใช้เทคโนโลยีในการป้องกันกำจัดมาผสมผสานกัน และที่สำคัญในเบื้องต้นต้องรู้จักตัวปัญหาคือวัชพืช ตั้งแต่การระบุชื่อชนิด การขยายพันธุ์และการเจริญเติบโต เพื่อจะได้เลือกวิธีการป้องกันกำจัดได้ถูกต้องและทันเวลาก่อนที่จะเกิดความเสียหาย ซึ่งจะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลาในการปฏิบัติงานของเกษตรกร

เอกสารวิชาการวัชพืชในสวนส้มโอเล่มนี้ ได้เรียบเรียงจากผลงานของคณะทำงานกลุ่มวิจัยวัชพืช สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช ในโครงการ “การสำรวจและรวบรวมวัชพืชในส้มโอ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอ นักวิชาการทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้สนใจทั่วไปได้ค้นเคยและรู้จักชนิดและลักษณะของวัชพืชดังกล่าวได้ดีขึ้น และนำข้อมูลไปประกอบการป้องกันกำจัดวัชพืชได้ถูกต้องเหมาะสมบังเกิดผลดีและมีประสิทธิภาพ หรือใช้ในการปฏิบัติงานด้านอื่นๆให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

๙ . อภิธาน

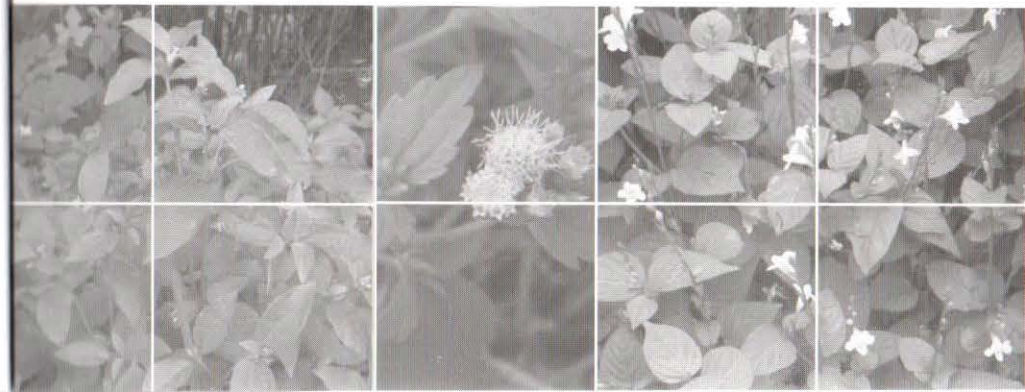
(นายเกรียงไกร จำเริญมา)

ผู้อำนวยการ สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช

กรมวิชาการเกษตร

	หน้า
บทนำ	5
ภาพพืชพืช	13
ตารางที่ 1	59
ดัชนีชื่อพืชภาษาไทย	63
ดัชนีชื่อวิทยาศาสตร์	68
ดัชนีชื่อพืชภาษาอังกฤษ	71
บรรณานุกรม	74

วัชพืชเป็นศัตรูพืชชนิดหนึ่งที่ทำให้ผลผลิตของพืชปลูกลดลง สืบเนื่องมาจากการแข่งขันและเบียดเบียนของวัชพืชที่มีต่อพืชปลูก นอกจากนี้วัชพืชบางชนิดยังเป็นพาหะและที่พักพิงอาศัยของโรคและแมลงศัตรูพืช และบางชนิดยังปลดปล่อยสารที่เป็นพิษหรือสารยับยั้งการเจริญเติบโตของพืชออกมาอีกด้วยตัวอย่างเช่น วัชพืชที่เป็นพืชอาศัยของโรค powdery mildew คือ หญ้าวงช้าง (*Heliotropium indicum* L.) และพืชอาศัยของโรคblasต์ คือหญ้าชันกาด (*Panicum repens* L.) นอกจากนี้ยังมีวัชพืชหลายชนิดที่เป็นพืชอาศัยของไส้เดือนฝอย (*Meloidogyne incognita*) เช่น ผักเสี้ยน (*Cleome gynandra* L.) ผักโขมหนาม (*Amaranthus spinosus* L.) และหญ้าแห้วหมู (*Cyperus rotundus* L.) สำหรับวัชพืชที่เป็นพืชอาศัยของแมลงวันเจาะยอดข้าวฟ่าง ได้แก่ หญ้าจรจบดอกเล็ก (*Pennisetum polystachyon* (L.) Schult.) และ หญ้าจรจบดอกใหญ่ (*Pennisetum pedicellatum* Trin.) และตัวอย่างวัชพืชที่มีสารยับยั้งการงอกของเมล็ดและหรือการเจริญเติบโตของพืชบางชนิด เช่น สาบเสือ (*Chromolaena odorata* (L.) R.M.King & H.Rob. และผักปอด (*Sphenoclea zeylanica* Gaertn) เป็นต้น

ส้มโอเป็นไม้ผลที่มีถิ่นกำเนิดที่เกาะมลายูและหมู่เกาะโปลินีเซีย จัดเป็น 1 ใน 10 ของไม้ผลของประเทศไทยที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และมีมูลค่าการส่งออกสูง เนื่องจากมีลักษณะเด่นมากกว่าไม้ผลอื่นๆหลายด้านเช่น รสชาติดี มีคุณค่าทางอาหารสูงและผลสามารถเก็บไว้ได้นาน เป็นต้น แหล่งปลูกส้มโอในประเทศไทยกระจายไปทั่วทุกภาคของประเทศเช่น ภาคเหนือที่จังหวัด อุดรดิตต์ เชียงใหม่ และเชียงราย ภาคกลางที่จังหวัดพิจิตร ชัยนาท สิงห์บุรี ลพบุรี อ่างทอง สุพรรณบุรี สระบุรี นนทบุรี นครปฐม ปทุมธานี นครนายก พระนครศรีอยุธยา สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม ภาคตะวันออกที่จังหวัดปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา จันทบุรี ตราด และสระแก้ว ภาคตะวันตกที่จังหวัดกาญจนบุรี และราชบุรี และภาคใต้ที่จังหวัดพัทลุง สงขลา ระนอง พังงา ชุมพร กระบี่ สตูล นราธิวาส สุราษฎร์ธานี และตรัง จังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกมากที่สุด คือ จังหวัดชุมพร นครศรีธรรมราช เชียงใหม่ เชียงราย และนครปฐม แต่จะมีชื่อเสียงมากที่จังหวัดนครปฐม พื้นที่ปลูกทั้งหมดประมาณ 210,000 ไร่ มูลค่าส่งออก 102 ล้านบาท

เนื่องจากการปลูกส้มโอมีหลายแบบขึ้นกับลักษณะของสภาพพื้นที่ เช่น ถ้าเป็นพื้นที่ดอนน้ำไม่ท่วมขัง จะปลูกส้มโอโดยไม่ยกร่อง หรืออาจยกร่องเป็นลักษณะลูกฟูกเพื่อช่วยระบายน้ำ ระยะระหว่างแถวและต้น 6 x 6 เมตร ส่วนในพื้นที่ลุ่มมีน้ำท่วมขังจะยกร่อง และปลูกบนสันร่องกว้างประมาณ 6 เมตร ระหว่างร่องกว้างประมาณ 1 เมตร ระยะปลูกระหว่างแถวและต้น 8 x 6 เมตร ดังนั้นการสำรวจจึงได้เลือกแปลงสำรวจที่มีการปลูกส้มโอทั้ง 2 ลักษณะ คือ ส้มโอที่ปลูกโดยไม่ยกร่อง และปลูกโดยยกร่อง

สำหรับพันธุ์ส้มโอในแปลงสำรวจนั้นมีหลายพันธุ์ขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาด เช่นพันธุ์ทองดี ส่วนมากปลูกที่จังหวัดนครปฐม สมุทรสาคร ราชบุรี และเชียงราย พันธุ์ชาน้ำผึ้งแหล่งปลูกเช่นเดียวกับพันธุ์ทองดี แต่จะปลูกมากที่จังหวัดนครปฐม พันธุ์ชาวแตงกวา แหล่งปลูกอยู่ที่จังหวัดชัยนาท นครสวรรค์ และอุทัยธานี พันธุ์ทำฮ้อยแหล่งปลูกที่จังหวัดพิจิตร และพิษณุโลก และพันธุ์หอมหาดใหญ่ (ควนรัง) แหล่งปลูกที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นต้น

นอกจากนี้ได้เลือกแปลงส้มที่ส้มโออายุขนาดต่างๆ คือ มีตั้งแต่ส้มโออายุไม่ถึงปีคือ ประมาณ 8 เดือน ซึ่งเป็นช่วงที่ต้นส้มโอมีขนาดเล็ก ส้มโอที่เริ่มให้ผลผลิตอายุประมาณ 4 ปี จนถึงสวนที่มีอายุส้มโออายุ 20 – 23 ปี

วัชพืชที่สำรวจพบในแปลงปลูกส้มโอนั้นมีความหลากหลายและปริมาณแตกต่างกันไปตามฤดูกาล ขนาดของต้นส้มโอ สถานที่ และการจัดการ เช่น ในฤดูแล้งชนิดและปริมาณวัชพืชจะน้อยกว่าในฤดูฝน และในขณะเดียวกัน สวนที่มีส้มโออายุน้อยทรงพุ่มของต้นยังไม่ทำให้เกิดร่มเงาก็มักจะพบชนิดและปริมาณวัชพืชมาก ส่วนสวนส้มโอที่มีขนาดใหญ่ทรงพุ่มต้นแผ่กว้าง บริเวณรอบโคนต้นมักจะมีปริมาณวัชพืชน้อย หรือแทบจะไม่พบเลย และทำนองเดียวกัน สวนส้มโอที่มีการจัดการดี มีการกำจัดวัชพืชเกือบทุกเดือน (โดยเฉพาะหน้าฝน) พบวัชพืชในปริมาณน้อย วิธีการกำจัดวัชพืชโดยทั่วไปของชาวสวนมักจะใช้วิธีกำจัดวัชพืชโดยวิธีกลคือการตัดร่วมกับการใช้สารกำจัดวัชพืช

เอกสารวิชาการที่รายงานเกี่ยวกับชนิดวัชพืชในสวนส้มโอของประเทศไทยนั้นมีน้อยมาก และยังไม่มีรายงานเป็นเอกสารวิชาการในการสำรวจและการรวบรวมตัวอย่างวัชพืชในพื้นที่ปลูกส้มโอของประเทศตามหลักสากล ดังนั้นกลุ่มวิจัยวัชพืชสำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืชจึงได้ดำเนินการสำรวจวัชพืชในแหล่งปลูกส้มโอของ

ประเทศ เพื่อเป็นหลักฐานในการสืบค้นข้อมูลทางด้านวัชพืช และจัดทำบัญชีรายชื่อศัตรูพืช (Pest List : PL) หรือบัญชีรายชื่อวัชพืช ซึ่งจะเป็นข้อมูลด้านหนึ่งที่ประเทศผู้นำเข้าส้มโอจะร้องขอเพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ความเสี่ยงศัตรูพืช (Plant Risk Analysis : PRA) ตามข้อตกลงมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures, SPS) หากประเทศผู้ส่งออกไม่มีบัญชีรายชื่อศัตรูพืชของส้มโอที่พร้อมครบถ้วนตามความต้องการของผู้นำเข้าประเทศผู้นำเข้าจะไม่สามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงศัตรูพืชจากการนำเข้าส้มโอ ซึ่งจะมีผลทำให้ไม่ได้รับอนุญาตให้นำเข้าส้มโอ ซึ่งจะทำให้เกิดภาวะการกีดกันทางการค้าขึ้น

การสำรวจและรวบรวมวัชพืชในสวนส้มโอนั้น ได้ดำเนินการในแหล่งปลูกส้มโอตั้งแต่เดือนตุลาคม 2548 ถึงกันยายน 2550 โดยแบ่งเขตการสำรวจตามภาคต่างๆ ดังนี้ ภาคเหนือ จังหวัดเชียงราย ที่อำเภอเวียงแก่น อำเภอเชียงแสน อำเภอแม่สรวย และอำเภอเวียงป่าเป้า และจังหวัดเชียงใหม่ที่ อำเภอเชียงดาว ภาคกลางจังหวัดเพชรบูรณ์สำรวจที่อำเภอเขาค้อ จังหวัดพิจิตร ที่อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาทที่อำเภอเมือง อำเภอสรรคบุรี และอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดลพบุรีสำรวจที่อำเภอหนองม่วง จังหวัดนครปฐมที่อำเภอสามพราน จังหวัดสมุทรสงครามที่อำเภอบางคนที อำเภออัมพวา และอำเภอเมือง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดหนองคาย สำรวจที่อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดศรีสะเกษที่อำเภอกันทรลักษณ์ และจังหวัดบุรีรัมย์ที่อำเภอนางรอง ภาคตะวันออก จังหวัดปราจีนบุรีที่อำเภอเมือง และอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดสระแก้วที่อำเภอเมือง จังหวัดตราดที่กิ่งอำเภอเกาะช้าง อำเภอเขาสมิง และอำเภอแหลมงอบ ภาคตะวันตก จังหวัดกาญจนบุรีที่อำเภอไทรโยค จังหวัดราชบุรีที่อำเภอสวนผึ้ง และภาคใต้ จังหวัดชุมพรที่อำเภอเมือง อำเภอประทิว และอำเภอสวี จังหวัดระนองที่อำเภอลิขิล และจังหวัดสงขลาที่อำเภอหาดใหญ่ อำเภอนาหม่อม และอำเภอสะเดา

วิธีสุ่มตัวอย่างวัชพืชในการสำรวจนั้น ใช้แปลงสุ่ม (sample plot) ขนาด 0.5 x 0.5 เมตร วางแปลงสุ่มโดยวิธี Unrestricted sampling method ทำการสุ่ม 4 จุดต่อหนึ่งแปลง บันทึกจำนวนต้นของวัชพืชแต่ละชนิด และชนิดวัชพืชในแต่ละแปลงสุ่ม และระบุชื่อวัชพืช บันทึกภาพ เก็บตัวอย่างวัชพืชที่สมบูรณ์ คือมีส่วนของราก ต้น ใบ และดอก อัดไว้ในแผงไม้ เพื่อนำมาตากแห้ง และเก็บรักษาไว้ที่ห้องเก็บตัวอย่างพรรณไม้ เพื่อใช้ในการศึกษา และเป็นแหล่งสืบค้นข้อมูลต่อไป ส่วนการวิเคราะห์

ลักษณะเชิงปริมาณ (Quantitative characteristic) ของวัชพืชที่สำรวจพบในแปลง เพื่อจัดลำดับวัชพืชเด่น (dominant species) และวัชพืชรอง (co-dominant species) นั้นได้อาศัยค่าของ sum dominance ratio ซึ่งคำนวณได้จากค่า relative density และค่า relative frequency จากสมการดังต่อไปนี้

$$\text{Relative density (RD)} = \frac{\text{Density for a species} \times 100}{\text{Total density for all species}}$$

$$\text{Relative frequency (RF)} = \frac{\text{Frequency value for a species} \times 100}{\text{Total frequency value for all species}}$$

$$\text{Sum dominance ratio (SDR)} = \frac{\text{RD} + \text{RF}}{2}$$

การจำแนกวัชพืช (classification) และการระบุชื่อวิทยาศาสตร์ (identification) นั้นได้อาศัยความชำนาญและประสบการณ์ของนักวิชาการและเอกสารวิชาการดังต่อไปนี้

1. วิรัช จันทรศรี มี ชุ่ม เปรมชัยเกียรติ ทวี แสงทอง จันทรเพ็ญ ประคองวงศ์ ไชยยศ สุพัฒน์กุล มาลี ณ นคร สุนันทา เพ็ญสุตา ศรีสม สุวรรณวงศ์ และ ศิริพร ซึ่งสนธิพร 2545. **วัชพืชสามัญภาคกลาง**. สมาคมวิทยาการวัชพืชแห่งประเทศไทย. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฟันนี้พับลิชชิ่ง กรุงเทพมหานคร, 10900. 135 หน้า.
2. ปัทมา แซ่ลี และ อภิรักษ์ สุขสัย. 2543. **ดอกหญ้า เล่ม 1**. กรุงเทพมหานคร. บริษัท อมรินทร์ พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด. 95 หน้า .
3. ปัทมา แซ่ลี และ อภิรักษ์ สุขสัย. 2544. **ดอกหญ้า เล่ม 2**. กรุงเทพมหานคร. บริษัท อมรินทร์ พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด. 94 หน้า .
4. อ่ำไพ ยงบุญเกิด, สกล สุธีสร และ จเร สดากร. **วัชพืชในสวนยางพารา**. เอกสารวิชาการ สมาคมวิทยาการวัชพืชแห่งประเทศไทยหมายเลข 3. 171 หน้า .
5. Anonymous. 1997. **Weeds in the Tropics**. Sanbi Printing Co.Ltd. Tokyo. Japan. 304 p.

6. Haffiger, E. and H. Scholz.1980. **Grass Weeds 1**. CIBA-GEIGY Ltd., Basle, Switzerland. 142 p.
7. Haffiger, E. and H. Scholz.1981.**Grass Weeds 2**. CIBA – GEIGY Ltd., Basle, Switzerland. 137 p.
8. Haselwood,E.L., G.G.Motter and R.T.Hirano.1983. **Handbook of Hawaiian Weeds**. 2nd ED Honolulu : Harold L. Lyon Arboretum. 490 p.
9. Moody, K.,C.E.Munroe, R.T. Lubigan and E.C.Paller,Jr.1984. **Major Weeds of Philippines**. Laguna : Weed Science Society of the Philippines. 328 p.
10. Noda, K., M. Teerawatsakul, C. Prakongvongs and L. Chaiwiratnukul. 1994. **Major Weeds in Thailand**. Mass Medias Co.Ltd. Bangkok. Thailand. 164 p.
11. R. Tavatchai and J.F. Maxwell. 1994. **Weeds of Soybean Fields in Thailand**. Multiple Cropping Center, Faculty of Agriculture, Chiang Mai University. Chiang Mai. Thailand.

จากการสำรวจวัชพืชในสวนส้มโอตามพื้นที่ที่ได้กำหนดในแผนดังกล่าวข้างต้น พบวัชพืชทั้งหมด 97 ชนิด สามารถจำแนกได้ 35 วงศ์ (family) 74 สกุล (genus) 97 ชนิด (species) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่า RD, RF และ SDR ของวัชพืชแต่ละชนิด เพื่อนำมาเป็นตัวกำหนดในการจัดแบ่งกลุ่มวัชพืชตามปริมาณของวัชพืชที่พบในแปลงสำรวจ โดยจัดแบ่งเป็นกลุ่มวัชพืชเด่น (dominant species) และวัชพืชลำดับรอง (co-dominant species) ซึ่งสามารถจัดแบ่งวัชพืชทั้ง 97 ชนิดออกเป็น 4 กลุ่มดังต่อไปนี้

1. กลุ่มวัชพืชเด่นซึ่งเป็นวัชพืชที่พบปริมาณมากและพบบ่อยครั้งที่สุดมีค่า SDR สูงสุดได้แก่ผักแครด (ภาพที่1) มีค่า SDR 7.8 เปอร์เซนต์

2. กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มวัชพืชลำดับรองมีอยู่ 5 ชนิด ได้แก่ หญ้านมหนอง หญ้าสาบ กระดุมใบใหญ่ หญ้าตีนนก และสาบแร้งสาบกา (ภาพที่ 2, 3, 4, 5 และ 6) มีค่า SDR 4.9, 4.8, 4.4, 4.1 และ 3.2 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ

3. กลุ่มที่ 3 กลุ่มวัชพืชที่พบระดับปานกลาง มีจำนวนทั้งสิ้น 28 ชนิด มีค่า SDR ตั้งแต่ 1- 2.7 เปอร์เซ็นต์ ได้แก่ ลูกใต้ใบ บาทยาหรือยาทยา หญ้าแห้วหมู น้ำนมราชสีห์ กระดุมใบเล็ก หญ้าตีนติด น้ำนมราชสีห์เล็ก กกดอกตุ้ม ล้มกบ ผักเสี้ยนผี ต้อยติ่ง สร้อยนกเขา ผักขม เจริญปลา ผักปลาลาไร่ หญ้าตีนกา ผักปลานา หญ้าละออง หญ้ายาง กระเม็ง ผักเบ็ด ผักกระสัง หญ้าดอกขาว หญ้านกสีชมพู หญ้ากาบหอย ถั่วลิสงนา หญ้าคา และกระดุมขน (ภาพที่ 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33 และ 34 ตามลำดับ)

4. กลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มวัชพืชที่พบระดับน้อยมีจำนวน 63 ชนิด จะเป็นกลุ่มวัชพืชที่พบปริมาณน้อย และพบไม่บ่อย วัชพืชแต่ละชนิดมีค่า SDR ต่ำกว่า 1 เปอร์เซ็นต์ ได้แก่ หญ้าปากควาย เทียนนา พันงูเขียว โมยราบ หญ้านก *Lygodium* sp. หญ้าตอแหล หญ้าละมาน กันจ้ำ ปอวัชพืช ตีนตุ๊กแก หญ้ามาเลเซีย แข่งใบมน ตดหมุดตหมา หญ้าสะกาดน้ำเค็ม กกหางกระรอก *Brachiaria* sp. หญ้าแพรก อุดพืด ผักเบี้ยหิน กระต่ายจาม กกดอกเขียว หญ้าไชย่ง สาบเสือ หญ้าหวาย พรหมพระอินทร์ ผักขมหิน หญ้าคออ่อน หญ้าไช้เหา หูปลาช่อน ผักล้มเสี้ยน หญ้าขจรจบดอกเหลือง บานไม่รู้โรยป่า กระทกรก หญ้าชันกาด หญ้ารังนก *Digitaria* sp. หญ้าลิ้นงู โมยราบ เลื้อย บัวบก มะไฟนกกุ่ม สะอึก ค้อนกลอง ครอบฟันสี หญ้าขน พันงูแดง สตาร์กราส เถาคัน หนวดปลาชุก หญ้าขจรจบดอกเล็ก *Cyperus* sp. กกทราย ไข่ไก่ย่าน กำมะหยี่ ผักขมหนาม *Chloris pycnothis* Trin ต่ำแย มั่นมือเสือ หนอนตายยาก ขยุมตีนหมา ถั่วผี ผักบั้ง และโพงเทง (ภาพที่ 35, 36, 37, 38, 39*, 40*, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51*, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63*, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71*, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85*, 86, 87, 88, 89, 90*, 91, 92*, 93, 94, 95, 96 และ 97 ตามลำดับ)

วัชพืชที่สำรวจพบในแปลงสัมโอนั้นสามารถจัดแบ่งออกตามลักษณะ และขนาดของใบ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการเลือกใช้สารกำจัดวัชพืชให้ถูกต้องและเหมาะสมกับวัชพืช เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการกำจัดวัชพืชด้วยสารกำจัดวัชพืช และวัชพืชที่สำรวจพบในครั้งนี สามารถแบ่งเป็นวัชพืชใบกว้าง (B) 63 ชนิด คือวัชพืชที่มีขนาดใบกว้างกว่าวัชพืชใบแคบ และมีรูปร่างของใบหลายแบบ เช่น รูปไข่ และรูปทรงกลม เป็นต้น ประกอบด้วยวัชพืชหลายวงศ์ คือ Asteraceae Rubiaceae Euphorbiaceae Convolvulaceae และ Amaranthaceae วัชพืชใบแคบ (N) 20 ชนิด คือวัชพืชที่มีขนาดของใบแคบเรียวยาว มีส่วนของใบและกาบใบ มีข้อและปล้อง การเรียงของใบเป็น 2 แถว เป็นวัชพืชในวงศ์ Poaceae วัชพืชพวกกก (S) 7 ชนิด เป็นวัชพืชที่มีขนาดของใบแคบเรียวยาวคล้ายพวกใบแคบ แต่ไม่มีข้อและปล้อง และมีการเรียงของใบเป็น 3 แถว เป็นวัชพืชในวงศ์ Cyperaceae และวัชพืชพวกเฟิน (F) 1 ชนิด เป็นพวกที่ขยายพันธุ์โดยสร้างสปอร์ และใบอ่อนจะม้วนงอ (ตารางที่ 1)

อนึ่ง การจัดเรียงภาพวัชพืชที่บันทึกได้จากการสำรวจในครั้งนี ได้จัดเรียงภาพตามค่าของ SDR ของวัชพืชแต่ละชนิด ไม่ได้จัดเป็นหมวดหมู่ หรือเรียงตามลำดับตัวอักษร แต่จะมีดัชนีชื่อพืชภาษาไทย ดัชนีชื่อวิทยาศาสตร์ และดัชนีชื่อพืชภาษาอังกฤษ เรียงตามลำดับอักษร ตั้งแต่ ก - ฮ และ A - B ท้ายเล่มของเอกสาร และมีวัชพืชจำนวน 8 ชนิดที่ไม่มีภาพประกอบ ดังนั้นจึงมีผลให้หมายเลขภาพที่ 39, 40, 51, 63, 71, 85, 90 และ 92 ขาดหายไปแต่จะมีรายชื่ออยู่ในการสำรวจ ซึ่งปรากฏอยู่ในตารางที่ 1 สำหรับตัวเลขค่า Relative density, Relative frequency และ Sum dominance Ratio ของวัชพืชแต่ละชนิด รวมถึงรายชื่อชนิดของวัชพืชในสวนสัมโอนตามแหล่งปลูกสัมโอนที่ใดกล่าวไว้ในชั้นต้นนั้น ได้แสดงไว้ในตารางที่ 1 เช่นกัน

ภาพวัชพืชในสวนส้มโอ

เรียงลำดับภาพตามค่า sum dominance ratio (SDR)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Synedrella nodiflora*
(L.) Gaertn.
วงศ์ Asteraceae
ชื่อสามัญ Node weed
ชื่อไทย ผักแครด ลับกา
หญ้าข้าหมา

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น เป็น
เหลี่ยม สูงถึง 90 ซม. แตกกิ่งเป็นคู่
ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม รูปร่างรีหรือรูปไข่
ก้านใบสั้น ปลายใบแหลม ขอบใบเป็นจักฟันเลื่อย ดอก สีเหลือง อัดกันแน่นเป็น
กระจุกเดี่ยวๆ ไม่มีก้านหรือก้านสั้น ผล รอบนอกสีน้ำตาลเข้ม รูปแบน มีหนามปลายผล
2 ผลของดอกกลางรูปยาว มีสัน และมีหางที่ปลายผล 3 ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Paspalum*
conjugatum Berg.
วงศ์ Poaceae
ชื่อสามัญ Hilo grass,
Sour paspalum
ชื่อไทย หญ้ามหนอน
หญ้าเห็บ

ลักษณะ พืชอายุหลายปี ลำต้น เลื้อย
ทอดหรือเป็นไหล ชูยอดขึ้น ยาวประมาณ 100 ซม. ใบ เรียวยาว 5-10 ซม.
กว้าง 5-15 มม. กาบใบหุ้มบริเวณโคนต้น ขอบใบมีขน ดอก ออกเป็นช่อ ดอกย่อย
ไม่มีก้านดอก ทรงกลมรีปลายแหลม ค่อนข้างแบน มีขนโดยรอบเรียงตัวกันเป็นสองแถว
ช่อดอกแตกเป็น 2 แฉก ออกดอกตลอดปี ขยายพันธุ์โดยเมล็ดและไหล

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Praxelis clematidea*
R.M.King & H. Rob.
วงศ์ Asteraceae
ชื่อสามัญ Thoroughwort
ชื่อไทย หญ้าสาบ สามม่วง

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว มีกลิ่น ลำต้น
ตรงมีขนละเอียดปกคลุม สูง 20-70 ซม.
ใบ เป็นใบเดี่ยวแตกออกเป็นคู่ แต่ละคู่จะ
ตั้งฉากกัน รูปไข่หรือรูปคล้ายขนเม็ยกปุ่น ขอบใบเป็นฟันเลื่อย ปลายใบเรียวแหลม
ฐานใบมนหรือแหลม ดอก เป็นช่อบนปลายยอดของลำต้น และกิ่งก้าน ใบประดับรูป
ระฆังรองรับช่อดอกสีม่วงอมชมพู ดอกย่อยเรียงบนฐานรองดอก 36-60 ดอก ผล สีดำ
เรียวยาว 2-3 มม. เปลือกบางและเหนียว แต่มิได้หลอมรวมกับเปลือกเมล็ด ขยาย
พันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Borreria latifolia*
(Aubl.) Schum.
วงศ์ Rubiaceae
ชื่อสามัญ Oval-leaf,
false button weed
ชื่อไทย กระดุมใบใหญ่

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ตั้งตรง
หรือทอดเอนเป็นสี่เหลี่ยมเป็นปึกตาม
เหลี่ยม มีขนเล็กน้อย สูงถึง 60 ซม. ใบเดี่ยว รูปรีหรือรูปไข่ ปลายใบแหลม ฐานใบ
เรียวแคบเข้าหาก้านใบ ผิวใบด้านล่างมีขนอ่อนนุ่มปกคลุม ก้านใบสั้น ดอก ออกเป็น
กระจุกตามซอกใบ กลีบดอกมีสีขาวหรือสีชมพู ผล รูปรีหรือค่อนข้างกลม เปลือก
ผลย่นและมีขน ผลแก่จะแตกตามยาว เมล็ดสีน้ำตาลรูปทรงรียาว

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Digitaria ciliaris*
(Retz.) Koel.
วงศ์ Poaceae
ชื่อสามัญ Crab grass,
Finger grass,
Tropical crab grass
ชื่อไทย หญ้าตีนนก
หญ้าปล้องข้าวนก

ลักษณะ พืชอายุหลายปี ลำต้น ทอด
เลื้อยแล้วตั้งตรงสูง 20-60 ซม. ใบ กาบใบเกลี้ยงตามขอบใบมีต่อมขน ยาว 20 ซม.
กว้าง 3-10 มม. ลิ้นใบเป็นแผ่นบาง ดอก ออกเป็นช่อ มี 4-7 ช่อดอกย่อย เรียงตัวด้าน
เดียวของแกน ช่อดอกย่อยประกอบด้วย 2 ดอก ดอกกลาง เป็นหมัน ดอกย่อยบนเป็น
ดอกสมบูรณ์เพศ ใบประดับนอกบางใส ใบประดับในเหมือนใบประดับนอก ผล ยาว 3 มม.
ขยายพันธุ์โดยเมล็ด และลำต้น

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ageratum conyzoides* L.
วงศ์ Asteraceae
ชื่อสามัญ Billy goat weed,
Goat weed
ชื่อไทย สาบแร้งสาบกา
หญ้าสาบแด้ง
ตับเลื่อเล็ก เทียมแม่มอง
หญ้าสาบแร้ง

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว มีกลิ่น ลำต้น ตั้งตรงสูง 20-100 ซม. ลำต้นและผิวใบ
ทั้งสองด้านมีขนปกคลุม ใบ เดี่ยว ออกตรงข้ามเป็นคู่ รูปไข่ ขอบใบหยักปลายแหลม
ก้านใบยาว ดอก เป็นช่อ ออกตามปลายยอด สีฟ้าม่วงและเปลี่ยนเป็นสีขาว ดอกย่อย
จำนวน 60-75 ดอก เรียงอยู่บนฐานรองดอกเหมือนเป็นดอกเดี่ยว ผล มีเปลือกบางและ
เหนียว เมื่อแก่เปลือกไม่แตก มี 1 เมล็ด ปลายเมล็ดมีกระจุกขนคล้ายหนามสีขาวครีมติด
อยู่ ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Phyllanthus amarus*
Schumach. & Thonn.
วงศ์ Euphorbiaceae
ชื่อสามัญ Carry me seed
ชื่อไทย ลูกใต้ใบ มะขามป้อม
ดิน หญ้าใต้ใบขาว

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น สูง
30-60 ซม. ใบ เดี่ยว เรียงสลับในระนาบ
เดียวกัน รูปร่างรีหรือรูปขอบขนาน ดอก
ออกที่ซอกใบ แยกเพศ อยู่บนต้นเดียวกัน เพศเมียเป็นดอกเดี่ยว เพศผู้ออกเป็น
กระจุกสั้นवल ผล เมื่อแก่จะแตก กลม ผิวเรียบหรือมีพู่ เมล็ดเป็นรูปลิ้ม ผิวไม่เรียบ
สีน้ำตาล ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Asystasia gangetica*
(L.) T. Anderson
วงศ์ Acanthaceae
ชื่อสามัญ Chinese violet
ชื่อไทย บำทยา ยาทยา บุษบา
ฮาวาย ผักกูดเน่า

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น
ตั้งตรงสูง 20-50 ซม. เป็นสี่เหลี่ยมไม่มี
ขน ใบ เดี่ยว เป็นคู่ตรงข้ามกัน รูปไข่หรือ
รูปหัวใจ ปลายแหลม โคนมนหรือเว้า มีขนที่ด้านล่างของใบ มีก้านใบ ดอก ออกเป็น
ช่อ ที่ปลายกิ่ง กลีบดอกสีขาวหรือม่วงอ่อน เป็นรูปโคน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ
กลีบเลี้ยงติดที่โคนกลีบดอก ปลายแยก 5 แฉก มีใบประดับ 3 ใบ เกสรตัวผู้ 4 อัน
แยกเป็น 2 คู่ คู่หนึ่งก้านสั้นอีกคู่ก้านยาว เกสรตัวเมีย 14 อัน ยอดเกสรตัวเมียมี
2 พู รังไข่อยู่เหนือฐานรองดอก เมล็ด ผิวขรุขระ ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cyperus rotundus* L.
วงศ์ Cyperaceae
ชื่อสามัญ Nut grass
ชื่อไทย หญ้าแห้วหมู
หญ้าขนหมู

ลักษณะ พืชมีอายุหลายปี ลำต้น เป็นรูปสามเหลี่ยมตั้งตรง ส่วนโคนหนา เหน้้าใต้ดินเชื่อมต่อกันเป็นท่อน หัวสร้างที่ปลายเหง้า ลำต้นเป็นกอสูง 30-70 ซม. ใบ เรียวยาว 5-20 ซม. แผ่นใบแผ่อก กาบใบเชื่อมติดกันเป็นท่อน ดอก เป็นช่อดอกแบบคั่นร่วม ดอก เป็น 3-8 แถว ดอกย่อยค่อนข้างแบน ไม่มีก้าน ยาว 1-3 ซม. จัดเรียงตัวเป็นช่อรูปไข่ ขยายพันธุ์โดยส่วนเหง้าและหัวใต้ดิน

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Euphorbia hirta* L.
วงศ์ Euphorbiaceae
ชื่อสามัญ Garden spurge
ชื่อไทย น้านมราชสีห์
นมราชสีห์
ผักโขมแดง

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น มีน้ำยางสีขาว เลื้อยทอด ชูยอดตั้งขึ้น มีขนปกคลุม ใบ เดี่ยวแตกเป็นคู่ตรงข้าม รูปรียาว ปลายใบแหลม ฐานใบโค้งเข้าหากันใบไม่เท่ากัน ขอบใบจักฟันเลื่อย ก้านใบสั้น แผ่นใบด้านล่างมีขนสีน้ำตาล ดอก เป็นช่อดอกออกตามซอกใบและปลายยอด สีเขียวปนม่วงแดง ดอกย่อยไม่มีก้านดอก ในช่อดอกหนึ่งมีดอกเพศผู้จำนวนมาก มีดอกเพศเมียดอกเดียว ผล มีขนปกคลุม เมื่อแก่เปลือกจะแตกออกเป็น 3 ซีก ภายในมีเมล็ดสีน้ำตาลเข้ม ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Borreria laevis*
(Lamk.) Griseb.
วงศ์ Rubiaceae
ชื่อสามัญ Button weed, Iron grass
ชื่อไทย กระดุมใบเล็ก
หญ้าเขมรเล็ก

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ตั้งตรงหรือทอดเอน เป็นเหลี่ยมเล็กน้อย สูง 30-50 ซม. ใบ เป็นใบเดี่ยว ออกเป็นคู่ตรงข้าม แผ่นใบรูปไข่หรือรูปไข่แกมรี ปลายแหลม ฐานใบเรียวสอบเข้าหาเส้นกลางใบ ก้านใบสั้นมากหรือไม่มีก้านใบ ดอก เป็นกลุ่มที่ปลายยอดและบริเวณซอกใบ กลีบเลี้ยง 4 กลีบ มีขนปกคลุม กลีบดอกสีขาว 4 กลีบ ผล เมื่อแก่แตกตามยาว เป็นรูปไข่กลับหรือทรงรียาว เมล็ดทรงรี ขอบขนานสีน้ำตาล ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Brachiaria reptans* (L.)
C.A. Gardner &
C.E. Hubb.
วงศ์ Poaceae
ชื่อสามัญ Running grass
ชื่อไทย หญ้าตีนติด หญ้าต้นติด
หญ้าผักไก

ลักษณะ พืชอายุหลายปี ลำต้น ตั้งตรง โคนต้นทอดเลื้อยเล็กน้อย สูง 30 ซม. ใบ ขอบขนานปลายแหลม ฐานรูปหัวใจ มีขนประปรายที่ผิวทั้งสองด้าน ลิ่นใบเป็นแผ่นบางปลายจักตื้นๆ ดอก เป็นช่อแบบช่อแขนง มี 6-8 แขนง ช่อดอกย่อยออกเป็นคู่เรียงสลับกันบนด้านเดียวของแกน กาบคลุมล่างเป็นแผ่นใส ม้วนพับ กาบคลุมบนรูปเรือ ปลายแหลม ดอกย่อยล่างเป็นดอกเพศผู้หรือเป็นหมัน ใบประดับในเป็นแผ่นบาง ดอกย่อยบนเป็นดอกสมบูรณ์เพศ ใบประดับนอกแข็งสีน้ำตาลอ่อน ผล เป็นรูปไข่ ค่อนข้างแบน ขยายพันธุ์โดยเมล็ด และลำต้น

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Euphorbia thymifolia* L.
วงศ์ Euphorbiaceae
ชื่อสามัญ Gulf sandmat
ชื่อไทย น้ำนมราชสีห์เล็ก

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ทอด
เลื้อยสีน้ำตาลแดง มีขนปกคลุมเล็กน้อย
ลำต้นและใบมีน้ำยางสีขาว ใบ เป็นใบ
เดี่ยว แตกแบบตรงข้าม แผ่นใบรูปไข่หรือ

กลมรี ปลายใบโค้งมนหรือแหลมเล็กน้อย
ขอบใบมีรอยหยักตื้น ฐานใบโค้งมนเข้าหากันใบสองข้างไม่เท่ากัน ก้านใบสั้น ด้าน
บนใบมีสีเขียวแก่ ด้านล่างมีสีเขียวอมเทาอ่อน ดอก เป็นช่อ ออกตามซอกใบ ดอก
ย่อยติดกันแน่นเป็นกระจุก มีสีชมพูอมม่วง ผล เมื่อแก่เปลือกจะแตก เมล็ดสีน้ำตาล
ขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cyperus kyllingia*
Endl.
วงศ์ Cyperaceae
ชื่อสามัญ White head,
spike sedge
ชื่อไทย กกดอกตุ้ม หน้าตุ้มหู
หน้าหน่วยฝ้าย

ลักษณะ พืชอายุหลายปี ลำต้น สาม

เหลี่ยมเป็นมุมแหลม สูงถึง 40 ซม. ใบ แบน เล็กยาวแตกรอบโคนต้น ดอก ขนาด
เล็กมาก ออกเป็นกระจุกกลม 5-10 มม. บางที อาจมี 2-3 กระจุก รวมกันที่โคนก้าน
ช่อดอก ช่อดอกสีขาว ใบประดับ 3-4 ใบ ยาวไม่เท่ากัน และอาจยาวถึง 20 ซม. ผล
รูปขอบขนาน ถึงเกือบกลม รูปร่างคล้ายเส้น ผลแห้งเมล็ดล่อน ยาว 1.2-1.5 มม. สี
น้ำตาล ขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ดและไหล

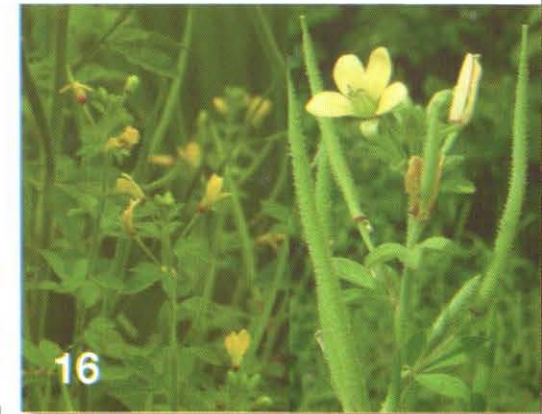

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Oxalis corniculata* L.
วงศ์ Oxalidaceae
ชื่อสามัญ Creeping
woodsorrel
ชื่อไทย ส้มกบ ผักแว่น ส้มส้ม
หน้าตานทราย ส้มดิน
พญาท้าวเอว

ลักษณะ พืชอายุปีเดียวหรือข้ามปี
ลำต้น เรียวบาง ตั้งตรง หรือทอดเลื้อย มีขนปกคลุม ใบ เป็นใบประกอบ มีใบย่อย 3
ใบ เกิดจากจุดเดียวกัน รูปไข่กลับ ปลายใบหยักเว้าลึก ขอบใบเรียบ ดอก ออกเป็นช่อ
ตามซอกใบ ช่อละ 2-8 ดอก กลีบดอก 5 กลีบ สีเหลืองสด โคนกลีบสีเขียว ผล กลม
ยาวปลายแหลม ตั้งตรง แบ่งเป็น 5 ช่องแต่ละช่องมีเมล็ดจำนวนมาก ขยายพันธุ์โดย
เมล็ด และลำต้น

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cleome viscosa* L.
วงศ์ Capparaceae
ชื่อสามัญ Asian spiderflower
ชื่อไทย ผักเสี้ยนผี ผักล้มเสี้ยนผี

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ตั้งตรง
สูง 40-80 ซม. มีขนปกคลุม ใบ เป็นใบ
ประกอบ แตกจากลำต้นแบบสลับ
ประกอบด้วยใบย่อย 3-5 ใบ ออกจาก
จุดเดียวกัน แผ่นใบรูปไข่ มีขนปกคลุม ดอก เป็นดอกเดี่ยวออกตามซอกใบและที่
ปลายยอด กลีบดอก 4 กลีบ สีเหลือง เกสรเพศผู้ 8-30 อัน อับละอองเกสรเป็นเส้นยาว
ที่ปลายมีสีน้ำตาล มีกลิ่นเหม็นเขียว ผล เมื่อแก่เปลือกจะแตกออก ภายในมีเมล็ดมาก
เป็นฝักยาว 4-10 ซม. มีขนลักษณะเป็นปุ่มปกคลุม ปลายฝักเรียวแหลม เมล็ด
ลักษณะกลม สีน้ำตาล ขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ruellia tuberosa* L.
วงศ์ Acanthaceae
ชื่อสามัญ Minnie root
ชื่อไทย ต้อยติ่ง

ลักษณะ พืชอายุหลายปี ลำต้น เป็น
เหลี่ยมแตกแขนง ตั้งตรงสูง 30-40 ซม.
มีขนปกคลุม ใบ เป็นใบเดี่ยวแตกจากต้น
แบบตรงข้าม รูปไข่กลับยาวรี ปลายใบมน
ฐานใบเรียวสอบเข้าหากันใบ ดอก เป็น
ดอกเดี่ยวออกที่ซอกใบ กลีบเลี้ยงเรียวยาวแหลม 5 กลีบ กลีบดอกส่วนโคนหลอมรวมกัน
ปลายกลีบบานออกเป็นรูปปากแตร แยกออกเป็น 5 กลีบ สีม่วง ผล ผิวเรียบ
เป็นสัน 5 เหลี่ยม สีน้ำตาลเข้ม เมื่อแก่เปลือกจะแตกออกติดเมล็ดให้กระเด็นไปไกล
ผลมีเมล็ดสีน้ำตาลดำ 8 เมล็ด ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

17

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Mollugo pentaphylla* L.
วงศ์ Molluginaceae
ชื่อสามัญ Mollugo
ชื่อไทย สร้อยนกเขา หญ้าไข่เหา

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น
สูง 10-20 ซม. ลำต้นและข้อสีชมพู ใบ
เดี่ยว ออกเป็นกระจุก 2-3 ใบ เรียวยาว
2-3 ซม. ปลายแหลม ดอก ออกเป็นช่อ
กลีบดอกด้านนอกสีชมพู ด้านในสีขาว ช่อดอกแตกเป็น 2 ง่าม ออกดอกตลอดปี
เมล็ด สีน้ำตาลแดงผิวมัน ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

18

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Amaranthus viridis* L.
วงศ์ Amaranthaceae
ชื่อสามัญ Slender amaranth
ชื่อไทย ผักโขม ผักขม ผักขมหัด

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ตั้งตรง
สีเขียว สีม่วงหรือสีแดงปนเขียว สูง 20-60
ซม. ใบ เดี่ยวแบบสลับ รูปร่างค่อนข้าง
สามเหลี่ยม หรือรูปไข่ฐานกว้าง ปลายใบ
ค่อนข้างมน มักมีรอยหยัก ขอบใบเรียบ
หรือเป็นคลื่น ก้านใบยาว 4-10 ซม. ดอก แยกเพศในช่อ
ดอกเดียวกัน ดอกย่อยขนาดเล็ก สีม่วงปนเขียว ใบประดับสีเขียว คล้ายใบรองรับ
แต่ขนาดสั้นกว่า กลีบดอกหลอมรวมกัน มี 3 กลีบ ผล รูปร่างกลมรี เมล็ดขนาดเล็ก
รูปร่างเหมือนเลนส์ สีน้ำตาลแดงถึงสีดำ ผิวมัน ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

19

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Lindernia ciliata*
Pennell
วงศ์ Scrophulariaceae
ชื่อสามัญ Hairy slitwort
ชื่อไทย เฝียงปลา

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ชอบขึ้นในที่
ชื้นแฉะเช่นในนาข้าว ลำต้น แตกกิ่งก้าน
ทอดไปตามพื้นดิน ใบ เป็นใบเดี่ยวรูปไข่
ปลายมน ขอบใบจักแหลม เกิดเป็นคู่ตรง
ข้ามกัน ไม่มีก้านใบ ดอก สีม่วง ออกเป็นช่อที่ยอด ผล เป็นฝักมีรูปร่างคล้ายหลอด
ยาว เมื่อแก่จะแตก เมล็ดขนาดเล็กสีดำ เป็นจำนวนมาก ขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ด

20

21

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Commelina diffusa*
Burm.f.
วงศ์ Commelinaceae
ชื่อสามัญ Climbing dayflower
ชื่อไทย ผักปลาบ ผักปลาบ ไร่

ลักษณะ พืชอายุปีเดียวหรือข้ามปี ลำต้น ทอดเลื้อยและชูยอดขึ้น สูง ถึง 60 ซม. ใบ เดี่ยวเรียงสลับ รูปขอบขนาน หรือรูปขอบขนานแกมใบหอก ก้านใบแผ่ เป็นหลอดยาวหุ้มลำต้น ดอก เป็นช่อออกที่ซอกใบและปลายกิ่ง กลีบดอกสีม่วง น้ำเงิน มีใบประดับรองช่อดอกสีเขียว ดอกย่อยมีก้านดอกยาวบานที่ละดอก กลีบเลี้ยงสีเขียวอ่อน โคนกลีบเชื่อมติดกัน กลีบดอกสีน้ำเงิน 3 แฉกแยกกัน ขนาดไม่เท่ากัน ผล แห้ง แตกตามพู เมล็ดสีน้ำตาล ขยายพันธุ์โดยเมล็ด และลำต้น

เป็นหลอดยาวหุ้มลำต้น ดอก เป็นช่อออกที่ซอกใบและปลายกิ่ง กลีบดอกสีม่วง น้ำเงิน มีใบประดับรองช่อดอกสีเขียว ดอกย่อยมีก้านดอกยาวบานที่ละดอก กลีบเลี้ยงสีเขียวอ่อน โคนกลีบเชื่อมติดกัน กลีบดอกสีน้ำเงิน 3 แฉกแยกกัน ขนาดไม่เท่ากัน ผล แห้ง แตกตามพู เมล็ดสีน้ำตาล ขยายพันธุ์โดยเมล็ด และลำต้น

22

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Eleusine indica* L.
วงศ์ Poaceae
ชื่อสามัญ Fow foot grass,
Wire grass, Yard grass
ชื่อไทย หญ้าตีนกา หญ้าปากควาย
เยอคุม หญ้าตีนนก หญ้าปากคอก
หญ้าผากควาย

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ทอดนอนแล้วตั้งตรง สูง 30-60 ซม. ใบ แฉก ปลายแหลม ลิ้นใบเป็นเยื่อบางๆ มีขนตรงเขี้ยวใบ ดอก ออกเป็นช่อ 3-12 ช่อ ดอกย่อยมีก้านสั้นมากหรือไม่มีออกจากจุดเดียวกัน และมักมี 1 ช่อ ที่อยู่ต่ำลงมา แถบกลางแบน ช่อดอกย่อยไม่มีก้าน เรียงแบบสลับบนแกน ดอกทางด้านบนของช่อเป็นดอกตัวผู้ ใบประดับนอกรูปหัวใจปลายแหลม ขอบม้วน ใบประดับในขอบไม่ม้วน ผล มีรอยย่นตามผิว รูปไข่ปลายแหลม สีน้ำตาล ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ออกเป็นช่อ 3-12 ช่อ ดอกย่อยมีก้านสั้นมากหรือไม่มีออกจากจุดเดียวกัน และมักมี 1 ช่อ ที่อยู่ต่ำลงมา แถบกลางแบน ช่อดอกย่อยไม่มีก้าน เรียงแบบสลับบนแกน ดอกทางด้านบนของช่อเป็นดอกตัวผู้ ใบประดับนอกรูปหัวใจปลายแหลม ขอบม้วน ใบประดับในขอบไม่ม้วน ผล มีรอยย่นตามผิว รูปไข่ปลายแหลม สีน้ำตาล ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

23

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Commelina benghalensis* L.
วงศ์ Commelinaceae
ชื่อสามัญ Jio
ชื่อไทย ผักปลาบนา ผักปลาบ

ลักษณะ พืชอายุปีเดียวหรือข้ามปี ลำต้น เลื้อยทอดไปตามดินยาว 30-50 ซม. ปลายยอดชูขึ้น ใบ เดี่ยว โคนก้านใบแผ่เป็นกาบหุ้มลำต้น แผ่นใบเป็นรูปไข่ ปลายแหลม ใบยาว 3-7 ซม. กว้าง 1-3 ซม. ผิวใบด้านบนและขอบใบมีขนละเอียด ดอก เป็นช่อออกตามซอกใบ มีใบประดับรองรับช่อดอกสีเขียว ดอกย่อยมีก้านยาวไม่เท่ากัน ดอกย่อยประกอบด้วยกลีบเลี้ยง 3 กลีบ กลีบดอกสีม่วงน้ำเงินขนาดไม่เท่ากัน 3 กลีบ ผล เดี่ยว เมื่อแก่เปลือกจะแห้งและแตก เมล็ดสีน้ำตาลรูปรางคล้ายเมล็ดถั่ว ขรุขระ ขยายพันธุ์โดยเมล็ด และลำต้น

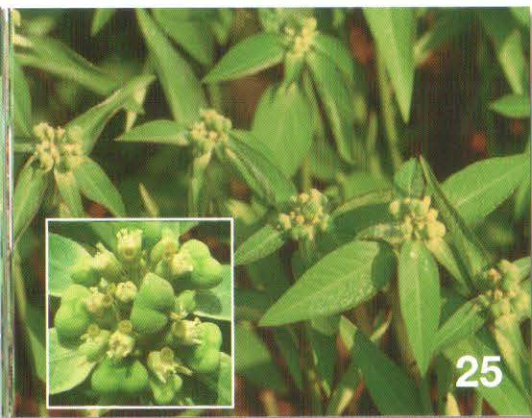
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Vernonia cinerea* (L.) Less.
วงศ์ Asteraceae
ชื่อสามัญ Little iron weed
ชื่อไทย หญ้าละออง

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ตั้งตรง สูง 15-80 ซม. ใบ เดี่ยว เรียงสลับ รูปวงรีแคบ รูปไข่ รูปคล้ายช้อนแคบ หรือรูปหอก ใบที่บริเวณโคนต้นขนาดใหญ่กว่าที่ปลายยอด ปลายใบมนหรือแหลม โคนใบมนหรือแหลม ขอบใบจักฟันเลื่อย ดอก ออกเป็นกระจุกแน่น ช่อแยกแขนงคล้ายช่อเชิงหลั่น ชั้นใบประดับรูปคล้ายระฆัง 4 ชั้น ดอกสีม่วงเข้มแล้วค่อยๆ จางลง ผล แห้งมีเมล็ดเดี่ยว รูปไข่แคบ สีน้ำตาลเข้ม ยาว 1.5-2 มม. ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ออกเป็นกระจุกแน่น ช่อแยกแขนงคล้ายช่อเชิงหลั่น ชั้นใบประดับรูปคล้ายระฆัง 4 ชั้น ดอกสีม่วงเข้มแล้วค่อยๆ จางลง ผล แห้งมีเมล็ดเดี่ยว รูปไข่แคบ สีน้ำตาลเข้ม ยาว 1.5-2 มม. ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

24

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Euphorbia heterophylla* L.
วงศ์ Euphorbiaceae
ชื่อสามัญ Painted spurge
ชื่อไทย หญ้าขจรไข่มุก
ลูกเขยตายเมื่อยทำศพ

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ตั้งตรง สูงได้ถึง 2.5 ม. มีขนปกคลุม มียางสีขาว ใบ เป็นใบเดี่ยว แตกจากลำต้นแบบสลับ แผ่น

ใบรูปรีหรือรูปไข่ปลายใบแหลม ขอบใบเรียบหรือจักเล็กๆ มีขนปกคลุม ดอก เป็นช่อ ดอกที่เกิดก่อนจะบานจากกลางช่อ ใบประดับสีเขียว กลีบดอกสีขาวอมเขียว ผล เมื่อแก่ เปลือกจะแตกออกเป็น 3 กลีบ แต่ละกลีบมี 1 เมล็ด รูปร่างกลมมีสัน ขรุขระ ปลายแหลมข้างหนึ่ง สีนํ้าตาลหรือดำ ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Eclipta alba* (L.) Hassk.
วงศ์ Asteraceae
ชื่อสามัญ False daisy, White head
ชื่อไทย กะเม็ง กะเม็งตัวเมีย คัดเม็ง บังกีเช่า หญ้าสับ ฮ่อมเกี้ยว

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ตั้งตรง

สูง 30-60 ซม. กลม มีขนแข็งสากมือปกคลุม ใบ เป็นใบเดี่ยวออกแบบตรงข้ามเป็นคู่ ปลายใบเรียวแหลม ฐานใบมีรอยหยักเล็กน้อย ไม่มีก้านใบ มีขนสั้นๆ สีขาวปกคลุม ดอก ออกเป็นช่อ ตามซอกใบและตามปลายยอด เป็นช่อแน่นสีขาว ดอกย่อยรอบนอก เป็นดอกเพศเมีย ดอกย่อยที่อยู่ตรงกลางเป็นดอกสมบูรณ์เพศ ผล เป็นชนิดที่มีเปลือกบางและเหนียว แต่เปลือกมีได้หลอมรวมกับเปลือกเมล็ด เมื่อแก่เปลือกไม่แตก มี 1 เมล็ด สีเหลืองปนดำ ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Alternanthera philoxeroides* (Mart.) Griseb.
วงศ์ Amaranthaceae
ชื่อสามัญ Alligator weed
ชื่อไทย ผักเบ็ด ผักเบ็ดน้ำ

ลักษณะ พืชอายุข้ามปี ลำต้น เลื้อยทอดปลายยอดตั้งตรงสูงประมาณ 30 ซม. ภายในกลวง มีข้อปล้องชัดเจน ใบเดี่ยว แตกจากลำต้นแบบตรงข้าม แผ่นใบรูปไข่กลับยาว 2-4 ซม. กว้าง 1-2 ซม. ก้านใบสั้น ดอก ออกเป็นช่อตามซอกใบ ช่อดอกลักษณะทรงกลม กว้างประมาณ 1 ซม. เหมือนเป็นดอกเดี่ยว ดอกย่อย กลีบรวมเป็นเยื่อใยเหนียว ขนาดเล็ก จำนวน 5 กลีบ เกสรเพศผู้ 5 อัน ผล ขนาดเล็กประมาณ 1-2 มม. เมล็ดกลมสีน้ำตาลเข้ม ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Peperomia pellucida* (L.) Humb., Bonpl. & Kunth
วงศ์ Piperaceae
ชื่อสามัญ Man to man
ชื่อไทย ผักกระสัง ขากรูด ตาฉี่ โป ผักกูด ผักราชวงศ์ ผักสังเข ผักฮากกล้วย

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น มีขนาดเล็ก สูง 10-20 ซม. สีเขียว เปราะหักง่าย ใบ เดี่ยว สีเขียวใส รูปหัวใจ ออกจากลำต้น แบบตรงข้าม ขอบใบเรียบแผ่นใบหนาเป็นคลื่นเล็กน้อย ดอก ออกเป็นช่อตามปลายยอด ช่อดอกสีเขียวอ่อนหรือครีม เมล็ดกลม สีน้ำตาลดำ ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Leptochloa chinensis* (L.) Nees.
วงศ์ Poaceae
ชื่อสามัญ Feather grass, Red spronglelop
ชื่อไทย หญ้าดอกขาว
หญ้าย่อนหู หญ้าลิเก

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ตรง แตกเป็นกอ สูง 30-100 ซม. ใบ กาบใบเกลี้ยง เรียว ปลายแหลม ยาว 20 ซม. กว้าง 5 มม. ลิ้นใบเป็นแผ่นบางมีกลุ่มขน ดอก เป็นช่อแขนง ยาว 40 ซม.แขนงเรียงตัวคล้ายวงรอบ ช่อดอกย่อยยาว 2.5-3.5 มม. กาบคลุมล่างรูปใบหอก กาบคลุมบนรูปหัวใจ ใบประดับนอก ใบประดับในรูปใบหอกกลับ มีขนนุ่มบริเวณโคนของใบประดับใน ผล สีนํ้าตาล ด้านหนึ่งแบน ยาว 0.7 มม. ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Echinochloa colona* (L.) Link
วงศ์ Poaceae
ชื่อสามัญ Bird's rice, Jungle rice
ชื่อไทย หญ้านกสีชมพู หญ้าข้าวนก

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ตั้งตรง สูง 60 ซม. ใบ กาบใบเกลี้ยง ขอบใบขนานปลายแหลม ไม่มีลิ้นใบ ดอก เป็นช่อแขนงมี 8-10 แขนงสั้นๆ ค่อนข้างแบน และมีขนสาบ ช่อดอกย่อย เรียงตัวแน่นทางด้านบนของแกนเป็นสี่แถว ประกอบด้วย 2 ดอก ดอกล่างเป็นหมัน ใบประดับนอกรูปเรือ ปลายแหลม ใบประดับในเป็นแผ่นใส ดอกย่อยบนเป็นดอกสมบูรณ์เพศ ใบประดับนอกแข็ง เป็นมัน ปลายแหลม ใบประดับในลักษณะคล้ายใบประดับนอก ผล ยาว 2-3 มม. ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Lindernia crustacea* (L.) F. Muell.
วงศ์ Scrophulariaceae
ชื่อสามัญ Brittle false pimpernel
ชื่อไทย หญ้ากาบหอย

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น เล็ก แยกไปตามพื้นดิน เป็นเหลี่ยม หรือเป็นร่อง ใบ เดี่ยวออกตรงข้ามกันเป็นคู่ มีก้านสั้น ขอบใบจัก ดอก เดี่ยว ก้านดอกยาว กลีบดอกสีม่วง โคนกลีบล่างมีจุดเหลือง เมล็ดรูปไข่กว้าง ปลายด้านหนึ่งโค้งมน อีกด้านตรงกลางเป็นติ่งแหลม สีนํ้าตาลอ่อน ผิวไม่เรียบ ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Alysicarpus vaginalis* (L.) DC.
วงศ์ Papilionoideae
ชื่อสามัญ Alyce clover, Buffalo clover
ชื่อไทย ถั่วลิสงนา

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น โคนต้น ทอดนอนปลายยอดตั้งตรง ยาว 0.3-1.5 ม. ใบ เป็นใบประกอบ ใบย่อยรูปไข่กว้าง หรือ ยาวรี ขนาดยาว 0.3-1.3 ซม. กว้าง 0.2-0.6 ซม. หูใบตั้งตรงแผ่แบน มีหูใบย่อย 2 อันติดอยู่ที่โคนใบย่อย ดอก ออกเป็นช่อตามปลายยอด และตามซอกใบ ดอกสีแดง ผล ฝักเล็ก ยาวเรียวยาวแหลม ยาว 1.2 ซม. ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Imperata cylindrica*
(L.) P.Beauv.
วงศ์ Poaceae
ชื่อสามัญ Alang-alang,
Lalang
ชื่อไทย หญ้าคา ลalang ลาแล
เก้อฮี

33

ลักษณะ พืชอายุหลายปี ลำต้น ตรง แตกกอ สูง 30-150 ซม. ใบ กาบใบเกลี้ยง มีขนเล็กน้อยบริเวณขอบ ใบรูปขนาน ปลายแหลม ยาวถึง 120 ซม. กว้าง 2.5 ซม. ลิ้นใบเป็นเยื่อบางมีขนละเอียด ดอก เป็นช่อ ยาว 30 ซม. กว้าง 2 ซม. ช่อดอกย่อยออกเป็นคู่ กาบคลุมล่างรูปใบหอก บางใส่ กาบคลุมบน แฉกเรียวปลายเป็นริ้ว ดอกล่างเป็นหมัน ใบประดับนอกเป็นแผ่นบางใส่ ใบประดับในไม่มี ดอกย่อยบนเป็นดอกสมบูรณ์เพศ ใบประดับนอกเหมือนช่อดอกย่อยล่าง ใบประดับในคล้ายใบประดับนอก ขยายพันธุ์โดยเมล็ด และลำต้น

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Mitracarpus villosus*
(Cham. & Schltr.)
A.DC.
วงศ์ Rubiaceae
ชื่อสามัญ Tropical girdlepod
ชื่อไทย กระดุมขม หญ้าจุกขาว

34

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ตั้งตรง เป็นเหลี่ยม มีขน แตกแขนงใกล้โคนต้น สูงประมาณ 30-40 ซม. ใบ เดี่ยว รูปไข่ เกิดเป็นคู่ตรงข้ามกัน บริเวณข้อของลำต้นมีขน ดอก มีขนาดเล็กสีขาว เกิดเป็นกระจุก รอบข้อของลำต้น อัดกันแน่นระหว่างคู่ใบทั้งสอง ผล ขนาดเล็ก รูปรียาวที่ปลายด้านหนึ่งเป็นปลายแหลม สองแฉกคล้ายจอยปากนก ผลเมื่อแก่จะแตกตามขวาง เมล็ด ทรงกระบอก ผิวไม่เรียบ สีนํ้าตาลเข้ม ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

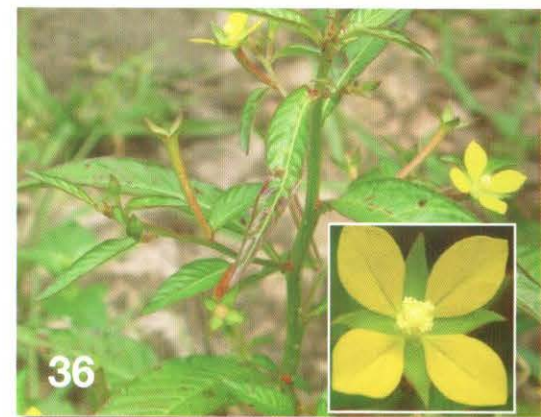

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Dactyloctenium*
aegyptium (L.) P.
Beauv.
วงศ์ Poaceae
ชื่อสามัญ Egyptian grass
ชื่อไทย หญ้าปากควาย

35

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ทอดนอนแล้วตั้งตรง สูง 30-60 ซม. ใบ กาบใบเกลี้ยง ใบแคบ ปลายแหลม ลิ้นใบเป็นเยื่อบางๆ มีขนบริเวณเขี้ยวใบ ดอก เป็นช่อ มี 3-12 ช่อออกจากจุดเดียวกัน ช่อดอกย่อย เรียงแบบสลับบนแกน ประกอบด้วยดอกย่อย 4-6 ดอก ดอกทางด้านบนของช่อ 1-2 ดอกเป็นดอกตัวผู้ กาบคลุมล่าง รูปใบหอก ขอบมีขน กาบคลุมบนยาวกว่าเล็กน้อย รูปหัวใจ ใบประดับนอก ยาว 2.6-4 มม. รูปหัวใจปลายแหลม ขอบมีขน ใบประดับในยาว 2-3 มม. ขอบไม่มีขน ผล ยาว 1.2 มม. มีรอยย่นตามผิว รูปไข่ปลายแหลม สีนํ้าตาล ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ludwigia*
hyssopifolia
(G.Don) Exell
วงศ์ Onagraceae
ชื่อสามัญ Seedbox
ชื่อไทย เทียนนา ผักกาดรอ

36

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ตั้งตรง สูง 30-70 ซม. มักมีสีม่วงแดง เป็นเหลี่ยม โคนต้นส่วนที่แช่น้ำมักมีเยื่อสีขาว ฟุ้ง รากมีเนื้อสีขาวเพื่อช่วยหายใจ ใบ เดี่ยวแตกจากลำต้นแบบสลับ แผ่นใบรูปหอก ปลายแหลม ใบเรียบ เส้นกลางใบมีสีม่วงแดงปนกับเขียว ดอก เดี่ยวออกตามซอก ระหว่างก้านใบและลำต้น กลีบเลี้ยงสีเขียว 4 กลีบ กลีบดอกสีเหลือง 4 กลีบ ผล รูปทรงกระบอก ยาวประมาณ 1.5 ซม. เมล็ดรูปกระสวยสีน้ำตาล ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

37

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Stachytarpheta indica* (L.) Vahl
 วงศ์ Verbenaceae
 ชื่อสามัญ Light-blue snake weed
 ชื่อไทย พันธุ์เขี้ยว

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น

ตั้งตรง ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม รูปไข่ ขอบ

ใบจักฟันเลื่อย ดอก เป็นช่อยาวตามปลายยอด ดอกเล็กสีม่วง รูปกรวย ปลายแยก 5 แฉก บานครั้งละ 2-3 ดอก ในแต่ละช่อ ผล ขนาดเล็กรูปรี มีปากยื่นแหลมสั้นๆ ผลแห้งจะแตกออก 2 ซีก เมล็ด รูปกระสวยกว้าง ปลายโค้งมน ผิวเมล็ดไม่เรียบ สีน้ำตาล ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

38

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Mimosa pudica* L.
 วงศ์ Fabaceae
 ชื่อสามัญ Shame plant
 ชื่อไทย ไมยราบ

ลักษณะ พืชอายุหลายปี แผ่กิ่งก้านไป

ตามพื้น ลำต้น และก้านใบสีแดง

มีหนามสั้นๆ ทั่วไป และมีหนามใหญ่ตาม

ข้อ ใบ ประกอบแบบขนนกซ้อน มีใบย่อย

2 คู่ ขนาดเล็ก ไวต่อการสัมผัส และหุบลงหากถูกสัมผัส ดอก ออกเป็นช่อทรงกลม เหมือนดอกเดี๋ยวน ดอกย่อยเล็กเป็นกระจุก กลมรอบก้านช่อดอก สีชมพู ผล เป็นฝักแบน โค้งเล็กน้อย ปลายมีหนามแหลม เมล็ดกลมแบน ผิวเมล็ดเรียบ มีรอยเป็นเส้นโค้งคล้ายเกือกม้า สีน้ำตาล ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

41

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Leptochloa panicea* Ohwi.
 วงศ์ Poaceae
 ชื่อสามัญ Thread sprangletop
 ชื่อไทย หญ้าต่อแหล่ หญ้านาก

ลักษณะ พืชอายุหลายปี ลำต้น ทอด

ขนานกับพื้น ข้อสีน้ำตาลอมม่วง ใบ เป็น

รูปใบหอกปลายเรียวแหลม บริเวณโคน

ใบด้านหลังและหน้าใบมีขนสั้นปกคลุม

ขอบใบหยักแบบฟันเลื่อย ลิ้นใบเป็นแผ่นขอบลู่เป็นเส้นๆ กาบใบมีขนสีขาวกระจาย

ห่างๆ ดอก ออกเป็นช่อดอกแบบแยกแขนง ที่ปลายยอด มีช่อดอกย่อย 48-74 ช่อ

ดอกย่อยมีขนาดเล็กสีเขียวอมม่วง อับเรณูสีม่วง ดอกแก่สีน้ำตาลอ่อน ขยายพันธุ์โดย

เมล็ด และลำต้น

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ottochloa nodosa* (Kunth.) Dandy
 วงศ์ Poaceae
 ชื่อสามัญ Slender panicgrass
 ชื่อไทย หญ้าไผ่ หญ้าละมาน

ลักษณะ พืชอายุหลายปี เจริญแพร่

ไปตามพื้น ชูยอดขึ้นสูง 30 - 100 ซม.

ใบ เรียวยาว แผ่นใบเรียบกว้าง 1.0 - 1.7

ซม. ยาว 3 - 7 ซม. กาบใบสั้นกว่าปล้อง

มีขนสั้นๆ ปกคลุม ขอบใบมีขน ฐานใบมีขนสั้นๆ ลิ้นใบเป็นเยื่อบางสั้นๆ ปลายลู่

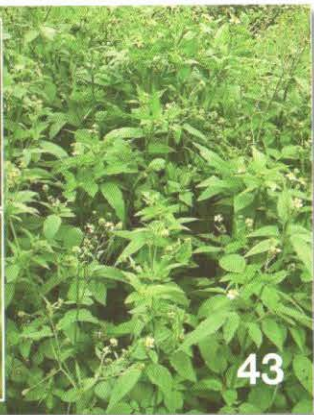
ด้านข้างมีขนสีขาว ดอก เป็นช่อดอกแบบแยกแขนง ยาว 20 - 30 ซม. ดอกย่อย

มีสีเขียวซีด และอยู่กันเป็นกลุ่มๆ ละ 3 ดอก ดอกหนึ่งมีก้านยาวประมาณ 1 มม.

ส่วนอีกสองดอกมีก้านสั้นมาก ออกดอกตลอดปี ขยายพันธุ์โดยเมล็ดและลำต้น

42

43

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Bidens pilosa* L.
วงศ์ Asteraceae
ชื่อสามัญ Spanish needle
ชื่อไทย ก้นจ้ำ ปีนนกไล่
ก้นกไล่ หญ้าก้นจ้ำขาว

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ตั้งตรง สูง 30 -150 ซม. ใบ ประกอบแบบ 3 ใบย่อย ติดตรงข้าม ใบย่อยรูปหอกแกม

ไข่ ปลายแหลม ขอบใบเป็นจักฟันเลื่อย ผิวใบไม่มีขน หรือมีขนสั้นๆ ปกคลุม กว้าง 1.5-2 ซม. ยาว 2-3 ซม. ดอก ออกเป็นช่อ อัดแน่นเป็นกระจุก มีก้านดอกยาว ดอก กลางกระจุกสีน้ำตาล หรือเหลือง ดอกรอบนอกสีขาว ผล รูปรียาวาว เปลือกขาว และเหนียว แต่มีได้ห่อมรวมกับเปลือกเมล็ด เมื่อแก่ไม่แตก มี 1 เมล็ด ปลายเมล็ดมี

หนามยาว 2-4 อัน ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

44

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Corchorus alitorius* L.
วงศ์ Tiliaceae
ชื่อสามัญ Jew's mallow,
Tossa jute
ชื่อไทย ปอวัชพืช ปอกระเจา
กระเจาฝักยาว

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ตั้งตรง แตกกิ่งก้านสาขา สูง 50-150 ซม. ใบ รูปไข่ ปลายใบแหลมขอบใบหยักเป็นฟันเลื่อย

โคนใบมีส่วนยื่นออกมาคล้ายหางที่ฐานใบสองหาง ก้านใบยาว ดอก เป็นดอกเดี่ยว ออกที่ซอกใบ กลีบดอกสีเหลือง ผล รูปปร่างยาว เมื่อแก่เปลือกจะแตกออก ภายในมี เมล็ดจำนวนมาก รูปกระสวยกว้าง ปลายเรียวแหลมทั้ง 2 ด้าน มีสัน สีน้ำตาลดำ ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Tridax procumbens* L.
วงศ์ Asteraceae
ชื่อสามัญ Coatbuttons
ชื่อไทย ดินตุ๊กแก

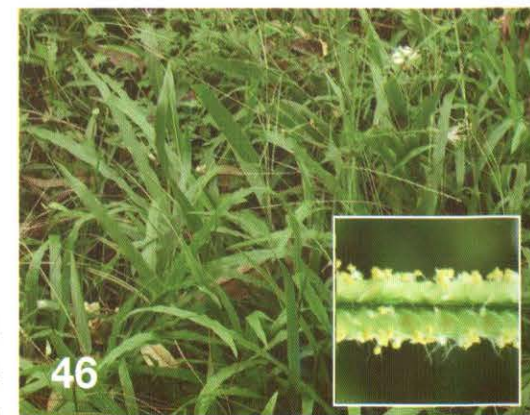
ลักษณะ พืชอายุหลายปี ลำต้นทอดเลื้อยไปตามพื้นดินชูส่วนยอด ใบเดี่ยวแตกแบบตรงข้าม เป็นสามแฉกใหญ่ ขอบใบหยักต่างๆ ก้านใบมีขนสีขาว ดอกเป็นช่อ ดอกย่อยจำนวนมากเรียงตัวอยู่บนฐานรองดอก ก้านช่อดอกยาวมีขน กลีบประดับ 2-3 ชั้น ดอกย่อย มี 2 ชั้น ดอกชั้นนอก 5-6 ดอก แต่ละดอกมี 1 กลีบ ดอกชั้นในเป็นรูปกรวยอัดกันแน่น ผล เปลือกบางและเหนียว แต่เปลือกมีได้ห่อมรวมกับเปลือกเมล็ด เมื่อแก่เปลือกไม่แตก มี 1 เมล็ด รูปยาวรี สีดำ ที่ปลายด้านหนึ่งมีขน ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

45

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Axonopus compressus* Beauv.
วงศ์ Poaceae
ชื่อสามัญ Savanna grass,
Carpet grass
ชื่อไทย หญ้ามาเลเซีย

ลักษณะ พืชอายุหลายปี ลำต้นเลื้อยไปตามพื้นดิน ลำต้นที่สร้างช่อดอกสูง 15-20 ซม. ใบ กว้าง 0.5-1 ซม. มีขน ดอก ออกเป็นช่อ ก้านช่อดอกยาวและมีช่อดอกย่อย 3 ช่อ ช่อดอกย่อย 2 ช่อ มีปลายคู่กัน ดอกสีเขียวยอ่อน ยาว 0.2 ซม. เป็นพืชที่มีแหล่งกำเนิดทางอเมริกาใต้ เป็นพืชอาหารสัตว์ในมาเลเซีย และแพร่กระจายเข้ามาทางใต้ของประเทศไทย ขยายพันธุ์โดยเมล็ด และลำต้น

46

47

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Melochia corchorifolia* L.
วงศ์ Sterculiaceae
ชื่อสามัญ Wire bush
ชื่อไทย เช้งใบมน เล้งเล็ก เล้งใบมน

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น สูง 50-60 ซม. มีขนเป็นกระจุกคล้ายดาว ใบเดี่ยว รูปหอกปลายแหลม ฐานใบกว้าง ขอบใบจักคล้ายฟันปลา ติดแบบสลับ หูใบเป็นแผ่น ดอก ออกเป็นกระจุกที่ยอด กลีบดอกสีชมพูอ่อน มีกลีบดอก 5 ผล เมื่อแก่เปลือกจะแตก ลักษณะกลม เมล็ดสีดำลักษณะโค้งไปตามพูของผล มี 1 เมล็ดต่อพู ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

48

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Paederia linearis* Hook.f.
วงศ์ Rubiaceae
ชื่อสามัญ Fever vine
ชื่อไทย ตดหมูตดหมา ต้าแยตัวผู้ ย่านพาโหม พังโหม หญ้าตดหมา

ลักษณะ พืชอายุหลายปี ลำต้น มีกลิ่นเหม็น ใบ เดี่ยวติดตรงข้ามกัน รูปรีแกมขอบขนาน ปลายใบเรียวแหลม ฐานใบแหลมถึงมนกลม หูใบเล็กสั้น ปลายแหลม ดอก ออกเป็นช่อเกิดที่ปลายกิ่งและซอกใบ ดอกย่อยมีกลีบเลี้ยง 4-5 กลีบ ฐานเชื่อมติดกันเป็นกรวย กลีบดอกสีชมพูหรือสีม่วง 4-5 กลีบ ปากกรวยแยกเป็นกลีบสามเหลี่ยม ผล ทรงกลมแบน เปลือกสีน้ำตาล แต่ละผลมี 2 เมล็ด ลักษณะกลมแบนบางประกบกัน แบ่งเป็น 2 วง วงในสีดำ วงนอกสีอ่อนกว่าเป็นปีก ขยายพันธุ์โดยเมล็ด และลำต้น

49

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Paspalum distichum* L.
วงศ์ Poaceae
ชื่อสามัญ Knotgrass
ชื่อไทย หญ้าสะกาดน้ำเค็ม

ลักษณะ พืชอายุหลายปี ลำต้น ทอดนอนตามพื้นปลายตั้งตรง สูง 30 - 50 ซม. ใบ ขอบขนานเรียวแหลมที่ปลายใบ ขอบใบด้านบนหยักเป็นคลื่น ด้านหนึ่งเรียบ ไม่มีหูใบ มีลิ้นใบ เป็นแผ่นเรียบ ยาวประมาณ 1 มม. ดอก ออกเป็นช่อช่อดอกยาว 7- 13 ซม. ช่อดอกมี 2-3 ดอกย่อย จัดเรียงตัวเป็นสองแถว ปลายสุดของแกนช่อดอกมีขนสั้นปกคลุม ขยายพันธุ์โดยเมล็ด และลำต้น

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cyperus cyperoides* (L.) O.Kuntze
วงศ์ Cyperaceae
ชื่อสามัญ -
ชื่อไทย กกทางกระรอก

ลักษณะ พืชอายุหลายปี ลำต้น สูง 20-80 ซม. ลำต้นใต้ดินเป็นหัวสั้น ใบเรียวยาว กว้าง 3-6 มม. ความยาวเท่ากับต้น หรือสั้นกว่า มีใบประดับ 5 ใบรองรับช่อดอก ดอก ช่อดอกยาว 3-4 ซม. กว้าง 8-12 มม. สีเหลืองแกมเขียว ช่อดอกรูปทรงยาวคล้ายทรงกระบอก ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

50

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cynodon dactylon*
(L.) Pers.
วงศ์ Poaceae
ชื่อสามัญ Bermuda grass,
Scutch grass, Star
grass
ชื่อไทย หญ้าแพรก หญ้าแฝด

ลักษณะ พืชอายุหลายปี ลำต้น ตั้งตรง สูงประมาณ 30 ซม. มีไหล ใบ แฉกเรียวยาว ใบแกว่ง ล้วนใบเป็นแผ่นบาง ปลายเป็นริ้ว ดอก เป็นช่อ ดอกย่อย มีแขนงย่อย 3-7 แขนง ยาว 3-6 ซม. เรียงเป็นวงรอบข้อ ช่อดอกย่อยไม่มีก้าน รูปรี แฉก ยาว 2-3 มม. เรียงสลับกันบนแกนกลางด้านเดียว กาบคลุมล่างรูปใบหอก ปลายแหลม มีขนบนเส้นสัน กาบคลุมบนมีลักษณะคล้ายกาบคลุมล่าง ใบประดับนอกรูปไข่ปลายมน ใบประดับใน ถูกหุ้มด้วยใบประดับนอก ผล รูปไข่ ยาว 1 มม. ขยายพันธุ์โดยเมล็ด และลำต้น

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Typhonium trilobatum* (L.) Shott.
วงศ์ Araceae
ชื่อสามัญ -
ชื่อไทย อุตพิต มะโหรรา

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น เป็นหัว อยู่ใต้ดิน ชูก้านและใบขึ้นมาเป็นกอ ใบ มีขนาดใหญ่ ขอบเป็น 3 แฉก ย่นเป็นลอน เล็กน้อย ดอก ออกเป็นช่อ มีแกนกลางอวบหนาและดอกย่อยอัดกันแน่นเหมือนฝักลงไปในแกนช่อ คล้ายดอกหน้าวัว มีใบประดับรองดอกขนาดใหญ่ ด้านหลังสีเขียวอ่อน หรือเขียวปนน้ำตาล ด้านในหรือด้านบนเป็นสีม่วงคล้ำ ปลีดอกมีกาบหุ้มสีแดง มีกลิ่นเหม็น ผล รูปขอบขนาน ภายในมี 1 เมล็ด ขยายพันธุ์โดยเมล็ดและหัว

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Trianthema portulacastrum* L.
วงศ์ Aizoaceae
ชื่อสามัญ Desert
horse purslane
ชื่อไทย ผักเบี้ยหิน ผักโขมหิน

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น แพร่ราบไปตามพื้นดิน กลม อวบน้ำ สีเขียว อมม่วง มีขนละเอียด ใบ เดี่ยวออกจากลำต้นแบบตรงข้ามเป็นคู่ รูปรีหรือไข่กลับ ปลายใบมนหรือหยักเว้าตื้นๆ ขอบใบเป็นคลื่น ขนาดของใบแต่ละคู่จะไม่เท่ากัน ก้านใบยาว โคนก้านใบแผ่ออกเป็นกาบ ดอก เป็นดอกเดี่ยว ออกตามซอกใบ ไม่มีก้านดอก กลีบดอกสีขาวอมชมพู 5 กลีบ ผล เป็นฝักติดอยู่ตามซอกใบ ส่วนล่างของฝักจะฝังจมอยู่ในง่ามใบ เมื่อแก่เปลือกจะแตก ภายในฝักมีเมล็ดสีดำรูปไตขนาดเล็ก ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Scoparia dulcis* L.
วงศ์ Scrophulariaceae
ชื่อสามัญ Macao tea
ชื่อไทย กระจ่ายจาม

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ตั้งตรง แตกกิ่งก้าน สูง 20-70 ซม. ใบ เดี่ยว เรียงวนรอบข้อเป็นวงๆ ละ 3 ใบ รูปหอกกลับถึงรูปขอบขนานแกมไข่กลับ ขอบใบหยักฟันเลื่อย ท้องใบมีต่อม ดอก ออกเป็นกระจุกที่ซอกใบ กลีบดอกสีขาว ผล แก่เปลือกจะแตก รูปทรงกลม เมล็ดรูปทรงกลม ผิวไม่เรียบ สีน้ำตาล ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cyperus brevifolius*
(Rottb) Hassk
วงศ์ Cyperaceae
ชื่อสามัญ -
ชื่อไทย กกดอกเขียว

ลักษณะ เป็นพืชอายุข้ามปี ชอบขึ้นตามชายน้ำริมคลอง ลำต้น เจริญเติบโตแบบแตกกอ สูง 20-40 ซม. มีลำต้นใต้ดิน

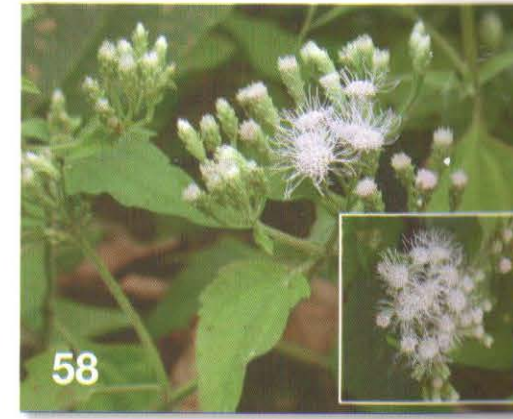
ใบ มีขนาดเล็กรูปร่างยาวเรียวแตกรอบโคนต้น ดอก ช่อดอกมีสีเขียว ดอกมีขนาดเล็กมากเบียดกันแน่นเป็นกระจุกกลม อาจมีสองหรือสามกระจุกรวมกัน ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด และลำต้นใต้ดิน

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Rottboellia cochinchinensis*
(Lour.) Clay.
วงศ์ Poaceae
ชื่อสามัญ Itchgrass, Corngrass
ชื่อไทย หญ้าไชย่ง หญ้าโปร่งคาย หญ้ากอ

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น แข็ง สูงถึง 200 ซม. มีรากค้ำ ใบ กาบใบ คลุม

ด้วยขน ใบคม เนื่องจากมีสารซิลิกาเป็นส่วนประกอบ ทำให้ระคายเคือง ลิ้นใบมีขนตามขอบ ใบแบนเรียวยาว เส้นกลางใบใหญ่สีขาว เห็นชัดเจน ใบยาว 60 ซม. กว้าง 1-2.5 ซม. ขอบใบหยาบ ดอก ออกเป็นช่อที่ปลายต้น รูปทรงกระบอก ยาว 8-15 ซม. ช่อดอกเรียวยาวขึ้นทางปลาย แยกเป็นรูปกรวยเล็กๆ ขนาด 6-7 มม. ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Chromolaena odorata* (L.)
R.M.King & H.Rob.
วงศ์ Asteraceae
ชื่อสามัญ Siam weed,
Christmas bush,
common floss flower
ชื่อไทย สาบเสือ

ลักษณะ พืชอายุหลายปี ลำต้น และกิ่งก้านปกคลุมด้วยขนอ่อนนุ่ม ก้านและใบเมื่อขยี้มีกลิ่นแรงคล้ายสาบเสือ สูง 100-200 ซม. ใบ เดี่ยว ออกตรงกันข้าม รูปรีค่อนข้างเป็นสามเหลี่ยม ขอบใบหยักปลายแหลม ฐานกว้างเรียวสอบเข้าหากัน ใบสีเขียวอ่อน มีขนปกคลุมใบทั้งสองด้าน เส้นใบเห็นชัดเจน 3 เส้น ช่อดอก สีขาวหรือฟ้าอมม่วง ดอกย่อย 10-35 ดอก ผล เล็ก รูปร่างห้าเหลี่ยม สีน้ำตาลหรือดำ มีหนามแข็งบนสันของผล ปลายผลมีขน ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Eragrostis tenella* (L.)
P. Beauv.
วงศ์ Poaceae
ชื่อสามัญ Japaness Lovegrass
ชื่อไทย หญ้าหาวาย

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น แตกกอตั้งตรง สูง 15-25 ซม. ใบ แผ่นใบยาว 5-10 ซม. เขียวใบเป็นขนยาว ลิ้นใบเป็นแถบขนสั้นนุ่ม ดอก ช่อดอกแบบช่อแยกแขนง แผ่กว้าง ยาว 4-7 ซม. แขนกกลางมีขนยาว ช่อดอกย่อยรูปไข่กว้าง ยาว 1-2 มม. มี 4-5 ดอกย่อย ดอกย่อยร่วงจากด้านบนลงด้านล่าง กาบคลุมบนรูปหัวใจปลายแหลม ผิวเกลี้ยง กาบคลุมล่างเกลี้ยง รูปใบหอก ใบประดับนอกขนาดใหญ่เคียงกาบคลุมบน ใบประดับในบางใส ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Portulaca quadrifida* L.
วงศ์ Portulacaceae
ชื่อสามัญ Portulaca rose
ชื่อไทย พรหมพระอินทร์
ผักเบี้ยหนู ผักเบี้ยเล็ก
บานเทียน

60

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ทอดเลื้อยแผ่กระจายคลุมดิน ยาว 300 ซม. มีรากออกตามข้อ ใบ เป็นคู่เรียงตรงข้ามกัน รูปไข่รียาว ขอบใบขนานกัน หรือรูปรีตรงกลางกว้างหัวท้ายเรียว ใบอวบน้ำ หูใบเป็นขนรวมตัวเป็นกระจุกมีสีขาว ดอก เป็นดอกเดี่ยวเกิดที่ปลายต้น และกิ่ง มีสีเหลือง มีใบประดับ 4 ใบ โคนกลีบเป็นรูปถ้วย กลีบดอก 4 กลีบ เชื่อมติดกันบริเวณโคนกลีบ สีเหลือง ผล เป็นรูปกรวย เมื่อแก่เปลือกจะแตก มีเมล็ดสีดำจำนวนมาก เมล็ดมีลักษณะเป็นรูปไตขนาด 1 มม. ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Boerhavia diffusa* L.
วงศ์ Nyctaginaceae
ชื่อสามัญ Spreading hog-weed
ชื่อไทย ผักโขมหิน ผักขมหิน
ผักบั้งดิน

61

ลักษณะ พืชอายุหลายปี ลำต้น เรียบตั้งตรง มีขน มีกิ่งก้านสาขามาก ทอดยาวไปตามพื้นดิน มีความยาวประมาณ 50 ซม. ใบ เดี่ยวออกตรงข้ามเป็นคู่ๆ ปลายใบมน โคนใบเว้า ใบกว้าง 2-3 ซม. ยาว 3-5 ซม. ดอก ดอกย่อยทรงกรวยม่วงแดง มี 5 กลีบ ช่อดอกเกิดปลายยอด ผล มีสารเหนียวติดอยู่ ขยายพันธุ์ โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Crassocephalum crepidioides* (Benth.) S. Moore.
วงศ์ Asteraceae
ชื่อสามัญ Redflower ragleaf
ชื่อไทย หญ้าคออ่อน ผักเผ็ดขมุ

62

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น สูง 60-100 ซม. ใบ ไข่กลับ ฐานใบเรียวแคบลงเป็นก้านใบ ปลายใบแหลม ขอบใบหยักเว้าเป็นแฉก ดอก เป็นช่อที่ปลายยอด รูปทรงกระบอก ยาว 1.5-2 ซม. มีดอกย่อยอัดกันแน่น กลีบดอกที่ปลายมีสีแดงอมเหลือง แต่ละก้านจะมีช่อดอก 3-5 ช่อที่ปลาย จึงทำให้โค้งห้อยลง ผล มีขนยาวสีขาวติดที่ปลาย ขยายแผ่ออกเป็นลักษณะกลมฟู ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Emilia sonchifolia* (L.) DC.
วงศ์ Asteraceae
ชื่อสามัญ Lilac tasselflower
ชื่อไทย หูปลาช่อน
หางปลาช่อน

64

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ตั้งตรง อาจสูงถึง 60 ซม. บริเวณโคนต้น มีขนละเอียด ใบ เดี่ยว เรียงสลับ มีหลายรูปร่าง ใบบริเวณโคนต้นรูปวงรี บริเวณปลายกิ่งรูปไข่แกมใบหอก ขอบใบหยักมน ต้นๆ ถึงเว้าเป็นพู ดอก ออกเป็นช่อกระจุกแน่น แยกแขนงที่ปลายกิ่ง ยาว 3-12 ซม. กลีบดอกสีชมพู เชื่อมติดกันเป็นหลอด ผล รูปทรงกระบอก สีน้ำตาล ล้นเป็นเหลี่ยม ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

65

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cleome gynandra* L.
วงศ์ Capparaceae
ชื่อสามัญ Wild spider flower
ชื่อไทย ผักลัมเลียน ผักเสี้ยน
ผักเสี้ยนขาว

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ตั้งตรง สูง 80 ซม. ใบ แบบประกอบ ใบย่อยออกจากจุดเดียวกัน โคนต้นล่างใบประกอบ 3 ใบ ด้านปลายใบประกอบ 5 ใบ รูปใบขอบขนานถึงรูปไข่ ปลายแหลม ขอบใบหยกเป็นฟันเลื่อยแคบๆ กว้าง 1-4 ซม. ยาว 2-7.5 ซม. ดอก เป็นดอกเดี่ยว ออกตามซอกใบ กลีบดอก 4 กลีบ ยาว 8-14 มม. ส่วนปลายกว้างและมน ส่วนโคนกลีบเรียวแหลม ผล ยาว 3-11 ซม. เมื่อแก่เปลือกจะแตก ภายในมีเมล็ดมาก เมล็ดรูปแบน ผิวมีรอยย่น สีน้ำตาล ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ประกอบ 3 ใบ ด้านปลายใบประกอบ 5 ใบ รูปใบขอบขนานถึงรูปไข่ ปลายแหลม ขอบใบหยกเป็นฟันเลื่อยแคบๆ กว้าง 1-4 ซม. ยาว 2-7.5 ซม. ดอก เป็นดอกเดี่ยว ออกตามซอกใบ กลีบดอก 4 กลีบ ยาว 8-14 มม. ส่วนปลายกว้างและมน ส่วนโคนกลีบเรียวแหลม ผล ยาว 3-11 ซม. เมื่อแก่เปลือกจะแตก ภายในมีเมล็ดมาก เมล็ดรูปแบน ผิวมีรอยย่น สีน้ำตาล ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

66

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Pennisetum setosum* (Swz.) L.C. Rich
วงศ์ Poaceae
ชื่อสามัญ Feather pennisetum
ชื่อไทย หญ้าขจรจบดอกเหลือง

ลักษณะ พืชอายุหลายปี ลำต้นแตกเป็นกอสูง 100-200 ซม.แตกแขนงสีเหลืองเขียว ใบ เรียวยาว ปลายแหลม

มีขนทั้งสองด้าน ยาว 60 ซม. กว้าง 0.8-1.2 ซม. กาบใบเรียบแต่มีขนด้านบน ดอก ออกเป็นช่อที่ปลาย ยาว 10-20 ซม. เส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5-2.5 ซม. สีฟาง ผลิตเมล็ดได้มากถึง 4,500 เมล็ดต่อกอ เมล็ดมีระยะพักตัวสั้นหรือแทบไม่มีเลย ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดและแตกกอใหม่

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Gomphrena celosioides* Mart.
วงศ์ Amaranthaceae
ชื่อสามัญ Wild globe everlasting,
Gomphrena weed
ชื่อไทย บานไม่รู้โรยป่า

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น แตกแขนงทอดเอน ชูส่วนปลายยอดสูง 10-20 ซม. มีขนอ่อนปกคลุม ใบ เป็นใบเดี่ยว ออกตรงข้าม รูปรีเรียวยาว ฐานใบเรียวสอบ เข้าหาเส้นกลางใบ ยาว 2-4 ซม. ปลายมน ด้านบนผิวเรียบ ด้านใต้มีขนปกคลุม ไม่มีก้านใบ ดอก ออกเป็นช่อที่ปลาย ดอกย่อยสีขาว ก้านสั้นมากหรือไม่มี กลีบเลี้ยงและกลีบดอกหลอมรวมกันมี 5 กลีบ ผล รูปร่างกลม ภายในมีเมล็ดสีน้ำตาลอ่อน 1 เมล็ด ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

67

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Passiflora foetida* L.
วงศ์ Passifloraceae
ชื่อสามัญ Fetid passionflower
ชื่อไทย กะทกรก
กระโปรงทอง
เครือขนตาช้าง
ตำลึงฝรั่ง
หญ้าถลกบาท

ลักษณะ พืชอายุปีเดียวหรือข้ามปี ลำต้น เป็นเถามีมือเกาะ ยาว 450-500 ซม. ใบ เดี่ยว เรียงสลับคล้ายใบตำลึงหรือเป็นรูปหัวใจ ขอบใบเว้าเป็น 3 พู มีขนทั้งสองด้าน ก้านใบมีขน ดอก เดี่ยว ออกที่ซอกใบ กลีบดอกสีขาว มีระยางค์เป็นริ้วสีม่วง ปลายสีขาว ผล สดรูปเกือบกลม สีเหลืองแกมส้ม มีเมล็ดจำนวนมากสีดำ มีเยื่อเมือกหุ้ม ลักษณะคล้ายเมล็ดแมงลักที่พองในน้ำ ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

68

69

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Panicum repens* L.
วงศ์ Poaceae
ชื่อสามัญ Torpedo grass
ชื่อไทย หญ้าชันกาด หญ้าชัน
อากาศ

ลักษณะ พืชอายุหลายปี ลำต้น มีทั้งที่เป็นเหง้าใต้ดินและลำต้นตั้งตรง ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปเรียวยาว ยาว 4-15 ซม. กว้าง 0.2-0.8 ซม. เส้นใบเป็นเยื่อ ยาว 0.4-1.0 มม. มีขน ดอก เป็นแบบช่อแขนงยาว 3-19 ซม. กาบคลุมล่างรูปไข่ ปลายตัดถึงกลมกว้าง กาบคลุมบนยาวเท่าๆ กับช่อดอกย่อย ดอกย่อยล่างเป็นดอกเพศผู้ ดอกย่อยบนรูปวงรี สีขาว ขยายพันธุ์โดยเมล็ด และลำต้น

ดอก ออกเป็นช่อแบบช่อแขนง มี 9-12 แขนง แต่ละแขนงยาว 5-8 ซม. กาบคลุมล่าง เป็นแผ่นบาง รูปรี มีสันกลางปลายแหลม กาบคลุมบนคล้ายกันแต่มีขนาดใหญ่กว่า ช่อดอกย่อยประกอบด้วย 2 ดอก ดอกล่างเป็นดอกสมบูรณ์เพศ ดอกบนลดรูป ดอกล่างมีใบประดับนอกแข็ง รูปไข่กลับ ใบประดับในเป็นแผ่นบางรูปขอบขนาน ปลายมน **ผล** ขนาดเล็ก รูปหอกกลับ ปลายมน สีน้ำตาล ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Chloris barbata* Sw.
วงศ์ Poaceae
ชื่อสามัญ Swollen fingergrass
ชื่อไทย หญ้ารังนก

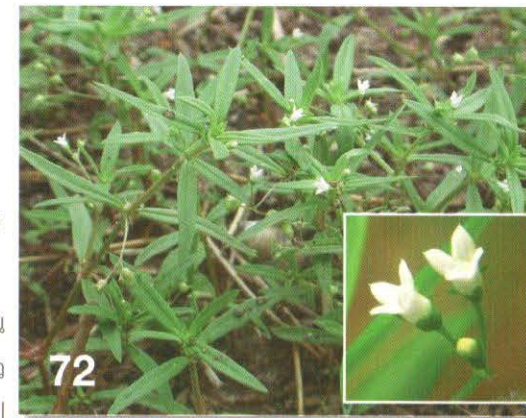
ลักษณะ พืชอายุหลายปี ลำต้น ทอดเลื้อยแล้วตั้งตรง สูง 30-80 ซม. ใบ กาบใบเกลี้ยง ใบรูปขอบขนาน ปลายแหลม เส้นใบเป็นแผ่นบาง ด้านข้างมีขนยาว

70

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Hedyotis corymbosa* L. Lam.
วงศ์ Rubiaceae
ชื่อสามัญ Flat-top mille grains
ชื่อไทย หญ้าลั่นจูง

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น เป็นเหลี่ยมแตกกิ่งก้านมาก ใบ เป็นใบเดี่ยวออกจากลำต้นเป็นคู่ลักษณะตรงข้าม ใบรูปหอก ขอบใบเรียบ และมีหูใบขนาดเล็ก ดอก ออกเป็นช่อที่ซอกใบ กลีบเลี้ยงสีเขียว ส่วนโคนหลอมติดกัน กลีบดอกสีขาวรูปกรวย ปลายกลีบแยกเป็น 4 กลีบ ผล รูปร่างกลมมีสันสี่มุม แบ่งออกเป็น 2 ซีก แต่ละซีกมีเมล็ด 2-3 เมล็ด ผลแก่จะเปิดออกที่ส่วนปลาย เมล็ดมีขนาดเล็กลักษณะเป็นเหลี่ยม ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

72

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Mimosa invisa* Mart.
วงศ์ Fabaceae
ชื่อสามัญ Giant false sensitive plant
ชื่อไทย ไผ่ราบเลื้อย
ไผ่ราบขาว
ไผ่ราบหนาม

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว แต่ถ้าหากความชื้นมากพอเพียง อาจอยู่ข้ามปีได้ ลำต้น ทอดนอน ส่วนยอดชูขึ้น เป็นเหลี่ยม มีขนและหนามปกคลุม ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนกซ้อน ดอก ออกเป็นช่อทรงกลมเหมือนดอกเดี๋ย ออกตามซอกใบ สีชมพูม่วง **ผล** เป็นฝักแบน เมื่อแก่จะแตก เมล็ดรูปไข่ สีน้ำตาลผิวเรียบ มีรอยเป็นเส้นโค้งคล้ายเกือกม้า ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

73

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Centella asiatica* (L.) Urb.
วงศ์ Apiaceae
ชื่อสามัญ Asiatic pennywort.
ชื่อไทย บัวบก ปะหนะเอชา เต้าะ ผักแว่น ผักหนอก

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น เป็นไหลเลื้อยทอด ใบ เดี่ยว รูปกลมหรือรูปไต ปลายใบกว้างกลมมนฐานใบรูปหัวใจ ขอบใบเป็นรอยจักโค้ง เกือบทั้ง 2 ด้าน กว้าง 1.3- 3.0 ซม. ยาว 1.5-3.0 ซม. ก้านใบปกคลุมด้วยขน ดอก ออกเป็นช่อคล้ายร่ม มีก้านชูช่อดอกแตกจากโคนก้านใบเป็นกระจุกช่อดอกประกอบ 3-4 ดอกย่อย ผล เมื่อแก่จะแตกออกเป็น 2 ซีก แต่ละซีกมี 1 เมล็ด เมล็ดขนาด 3 x 1.75 มม. ขยายพันธุ์ด้วยลำต้นและเมล็ด

74

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ammania baccifera* L.
วงศ์ Lythraceae
ชื่อสามัญ Acrid weed, Tooth cup
ชื่อไทย มะไฟนกคุ้ม มะไฟนา

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น สูง 20 – 45 ซม. สีแดงปนสีน้ำตาล ใบ เดี่ยว เกิดเป็นคู่แบบตรงข้ามกันไม่มีก้านใบ ใบเล็กรูปรียาวแคบ โคนใบสอบเข้าหาเส้นกลางใบปลายแหลม ดอก ขนาดเล็กสีเขียว เมื่อแก่เป็นสีแดง เกิดเป็นช่อกระจุกแน่นติดอยู่ที่ซอกใบ กลีบรองดอกเป็นรูปสามเหลี่ยม โคนกลีบเชื่อมติดกัน ไม่มีกลีบดอก ผล รูปกลม เมื่อแก่แตกตามขวาง เมล็ดสีดำ ขนาดเล็ก ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

75

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ipomoea gracilis* R.H.
วงศ์ Convolvulaceae
ชื่อสามัญ -
ชื่อไทย สะอึก

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น เป็นเถาเลื้อย หรือขึ้นคลุมไม้อื่น ลำต้นมีขนแข็ง ใบ เดี่ยว ขอบใบเว้าเป็นจักเว้าลึก ช้างละ 2-3 จัก แต่ละแฉกเว้าไม่ถึงโคนใบ ปลายใบแต่ละแฉกแหลม ผิวใบมีขนนุ่มปกคลุมทั้งสองด้าน ดอก เป็นดอกเดี่ยว ออกตามซอกระหว่างก้านใบและลำต้น ช่อละ 2-3 ดอก กลีบดอกส่วนโคนหลอมรวมกัน ปลายกลีบแผ่บาน สีม่วงอมชมพู มีก้านใบหุ้มดอกเป็นแผ่นซ้อนทับกัน 4 กาบ ผล รูปไข่ เมื่อแก่แห้งและแตก มีสีน้ำตาล ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

76

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Sphaeranthus africanus* L.
วงศ์ Asteraceae
ชื่อสามัญ Ox's tough purslane
ชื่อไทย หนุ้าค้อนกลอง

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ตั้งตรง สูง 50 ซม. มีระยางค์เป็นปีกบางเรียว หรือหักเล็กน้อยตามยาว แตกกิ่งก้านบริเวณโคนต้น ใบ รูปรีปลายกลมป้าน ผิวใบเกลี้ยง หรือมีตุ่มเล็กๆ ประปราย ยาว 2-10 ซม. กว้าง 0.5-3 ซม. ขอบใบเป็นฟันเลื่อยละเอียด ไม่มีก้านใบ แตกจากลำต้นแบบสลับ ดอก ออกเป็นช่อ ออกตามยอด และตามซอกใบ ทรงกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 ซม. สีเขียวอ่อนเกือบขาว หรือมีสีม่วง ผล เล็กรูปร่างเกือบกลม แบบผลแห้งแก่แล้วไม่แตก ทั้งต้นมีกลิ่นหอมเปรี้ยวอ่อนๆ ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

77

78

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Abutilon indicum* (L.)
Sweet
วงศ์ Malvaceae
ชื่อสามัญ Monkeybush
ชื่อไทย ครอบฟันสี่

ลักษณะ พืชอายุหลายปี ลำต้น ตั้งตรง สูง 50-200 ซม. แตกกิ่งก้าน มีขนอ่อนนุ่มสีเทา ใบ เป็นใบเดี่ยวแตกแบบสลับ แผ่นใบรูปหัวใจ ฐานใบเว้าเข้าหากันใบเป็นรูปหัวใจ ขอบใบหยัก ใบยาว 3-9 ซม. มีขนอ่อนนุ่มสีเทาปกคลุมผิวใบทั้งสองด้าน ดอก เป็นดอกเดี่ยวออกตามซอกใบ ก้านดอกยาว โคนกลีบเลี้ยงติดกันสีเขียว ปลายแยกเป็น 5 กลีบ มีขนอ่อนนุ่มสีเทาปกคลุม กลีบดอก 5 สีเหลืองอมส้ม ผล เมื่อแก่เปลือกจะแห้งและแตกออก มีขนสั้นๆ ขึ้นปกคลุม ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

79

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Brachiaria mutica*
(Frossk.) Stapf.
วงศ์ Poaceae
ชื่อสามัญ Paragrass, Buffalo grass,
Panicum grass
ชื่อไทย หญ้าขน

ลักษณะ พืชอายุหลายปี ลำต้น ลึนมีไหลเลื้อยทอดไปตามดินหรือน้ำ ใบ รูปหอกปลายแหลม ยาว 10-20 ซม. กว้าง 1-2 ซม. มีขนขาวยาวฟูตามใบ กาบใบ และข้อเห็นได้ชัด ดอก ออกเป็นแบบช่อแขนง ยาว 10-20 ซม. มีก้านช่อดอกยาว ช่อดอกย่อยยาว 3-3.5 มม. ดอกย่อยออกเป็นคู่ เรียงสลับบนแกนกลาง ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดและไหล

80

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cyathula prostrata* Blumes.
วงศ์ Amaranthaceae
ชื่อสามัญ -
ชื่อไทย พันงูแดง

ลักษณะ พืชฤดูเดียวหรือหลายฤดู ลำต้น แผ่คลุมดิน สูง 20-50 ซม. โคนต้นสีค่อนข้างแดง เป็นเหลี่ยมมนมีขน ใบ เดี่ยว เป็นคู่อยู่ตรงข้ามกัน ก้านใบสั้น รูปไข่หรือสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน มีขนปกคลุมทั้งสองด้าน ดอก ช่อดอกออกที่ปลายยอด ยาว 15-30 ซม. ดอกย่อยไม่มีก้านเรียงบนแกนกลาง บานจากโคนไปหาปลายช่อ ผล ยาว 1.5 มม. ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cynodon nlemfuensis*
Vanderust.
วงศ์ Poaceae
ชื่อสามัญ Giant star grass,
African star grass,
Star grass
ชื่อไทย สตาร์กราส หญ้าสตาร์

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ตั้งตรงสูง 20-60 ซม. เลื้อยทอดไปตามพื้นดิน ใบ แฉกเรียวยาว ปลายแหลม ยาว 7-15 ซม. ดอก ประกอบด้วยช่อดอก 4-10 ช่อ แยกออกจากปลายก้านช่อดอก ออกตรงจุดเดียวกัน ยาว 4-10 ซม. สีม่วง ดอกย่อยจะติดอยู่บนด้านเดียวกันของแกนช่อดอกย่อย ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

81

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Parthenocissus quinquefolia* (L.) Planch.
วงศ์ Vitaceae
ชื่อสามัญ True virginia creeper
ชื่อไทย เถาคัน เถาคันแดง กิ่งปาน

ลักษณะ พืชอายุหลายปี ลำต้น เป็นไม้เลื้อย โคนก้านใบมีใบที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นเส้นเพื่อใช้ยึดหรือเกี่ยวพันกับสิ่งอื่น ๆ ใบ เป็นใบประกอบมี 3 ใบย่อย รูปไข่ขอบใบจักเป็นฟันเลื่อยเล็ก ๆ ดอก ช่อดอก ดอกย่อยมีก้านยาวเท่ากันเรียงตามแกน ดอกย่อยโคนต้นจะบานก่อนปลายช่อ ผล กลมแบน เมล็ดกลม ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Fimbristylis miliacea* (L.) Vahl.
วงศ์ Cyperaceae
ชื่อสามัญ Grass-like fimbry
ชื่อไทย ทนวดปลาตุก หญ้ารัตเขียด

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ใต้ดิน เป็นเหง้าสั้นๆ ลำต้นเหนือดิน ที่สร้างดอก สูง 25-50 ซม. ใบ แทงขึ้นมาจากโคนต้น มีแผ่นใบสั้นๆ และมีใบประดับมันวาวชอนกันยาว 2-4 ซม. ดอก ออกเป็นช่อรูปคล้ายร่มชอนกันหลายชั้น ประกอบด้วยดอกย่อย 50-100 ดอก แต่ละดอกจะเป็นรูปกลม ไม่มีก้านประกอบด้วยดอกจำนวนมาก ผล แก่แล้วแห้งแข็งไม่แตก รูปสามเหลี่ยม ผิวขรุขระ เป็นร่องยาว ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Pennisetum polystachyon* (L.) Schult.
วงศ์ Poaceae
ชื่อสามัญ Mission grass
ชื่อไทย หญ้าขจรจบดอกเล็ก

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น แตกกอสูง 30-200 ซม. คล้ายขจรจบดอกใหญ่ ใบ เรียวยาว ใบนุ่มมีขนทั้งด้านบนและด้านล่าง ยาว 5-45 ซม. กว้าง 1.5-1.8 ซม. กาบใบมีขน ดอก ออกเป็นช่ออยู่ที่ปลาย ดอกย่อยจำนวนมาก ยาว 5-20 ซม. เส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5-2.5 ซม. สีม่วงอ่อน เมื่อแก่เป็นสีน้ำตาล-เหลือง ผล สีน้ำตาล เมื่อแก่แล้วไม่แตก มี 1 เมล็ด เปลือกผลเจริญเชื่อมกับเปลือกเมล็ด ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cyperus iria* L.
วงศ์ Cyperaceae
ชื่อสามัญ Ricefield flatsedge
ชื่อไทย กกทราย หญ้ารังกาขาว หญ้ากกทราย หญ้ากกเล็ก อังกาขาว

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ใต้ดิน เป็นเหง้าสั้นๆ ลำต้นเหนือดินที่สร้างช่อดอก สูง 20-60 ซม. ใบ เรียวยาวแคบมีความยาวน้อยกว่าลำต้น โคนก้านใบแผ่เป็นกาบหุ้มลำต้น ช่อดอก เป็นรูปร่มยาวประมาณ 20 ซม. ประกอบด้วยช่อดอกที่แตกแขนงจากจุดเดียวกัน 3-8 แขนง ดอกย่อยอัดกันแน่นบนก้านเป็น 2 แถว ประกอบด้วยดอกจำนวน 6-24 ดอก ผล รูปสามเหลี่ยม เปลือกบางแห้งและเหนียว แต่มิได้ห่อรวมกับเปลือกหุ้มเมล็ด เมื่อแก่เปลือกไม่แตก ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

87

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Mikania micrantha*
H.B.K
วงศ์ Asteraceae
ชื่อสามัญ Heartleaf hempvine
ชื่อไทย ชีไก่อย่าน ชีเหล็กย่าน
สลาบิตุโงะ

ลักษณะ พืชอายุหลายปี ลำต้น เป็นเถายาว ใบ เป็นใบเดี่ยวแตกตรงกันข้าม แผ่นใบรูปไข่หรือรูปไข่แกมสามเหลี่ยม ฐานใบเว้าเป็นรูปหัวใจ ขอบใบจัก ปลายใบแหลม กว้าง 3.5–5.5 ซม. ยาว 4.5–7.5 ซม. ดอก เป็นช่อดอกที่แกนกลางมีการแตกแขนงย่อยๆ ช่อดอกย่อยมีแกนยาวและแตกสลับกัน 2 ข้าง กลีบดอกย่อยสีขาว โคนกลีบดอกเป็นกรวย ดอกแยกเพศอยู่ในเถาเดียวกัน ผล มีเปลือกบางและเหนียว แต่เปลือกมีได้หลอมรวมกับเปลือกเมล็ด เมื่อแก่ไม่แตก มีสีน้ำตาลแกมดำ รูปรียาว เป็นเหลี่ยม มีขนสีขาวที่ปลายด้านหนึ่ง 32-38 เส้น ขยายพันธุ์โดยเมล็ดและส่วนของลำต้นคล้าย *M. cordata* (Burm.f.) Robins.

88

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Lagascea mollis* Cav.
วงศ์ Asteraceae
ชื่อสามัญ Silkleaf
ชื่อไทย หนูกำมะหยี่

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น แตกแขนงมาก มีขนอ่อนสีขาว สูงประมาณ 60 ซม. ใบ รูปไข่แกมหอก ปลายเรียวแหลม ขอบใบจักฟันเลื่อยตื้น สีเขียวเทา มีขนอ่อนนุ่มทั้งสองด้าน ออกตรงข้าม ก้านใบสั้น ดอก ออกเป็นช่อแบบช่อดอกย่อยจำนวนมาก เรียงบนฐานรองดอก มีใบรองรับช่อดอก 2-3 ชั้น ดอกย่อยสีขาว ผล เดี่ยวแบบผลแห้ง เมื่อแก่ไม่แตก มีเพียง 1 เมล็ด ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

89

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Amaranthus spinosus* L.
วงศ์ Amaranthaceae
ชื่อสามัญ Spiny amaranth,
ชื่อไทย ผักขมหนาม ผักโขมหนาม ผักโหมหนาม

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ตั้งตรง สูง 30–100 ซม. เป็นเหลี่ยมมีร่อง ใบ เดี่ยวแบบสลับ บริเวณใกล้ฐานใบกว้างที่สุด ปลายแหลม ขอบใบเป็นคลื่น ก้านใบสีม่วงอมชมพู บริเวณโคนก้านใบมีหนามแข็ง ตรง ยาว 1 ซม. 1 คู่ ดอก ออกเป็นช่อ บานจากโคนไปปลายช่อ ดอกเพศเมียอยู่ส่วนล่างของช่อดอก กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมี 5 กลีบ สีเขียว หลอมรวมกัน ผล รูปรีวงกลมรี เมื่อแก่เปลือกแห้งและแตกออกเป็นวงตรงกลางตามแนวขวาง เมล็ดสีน้ำตาลแดงหรือดำผิวมัน ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

91

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Laportea bulbifera* (Siebold & Zucc.) Wedd.
วงศ์ Urticaceae
ชื่อสามัญ -
ชื่อไทย ตำแย ลังตั้งช้าง

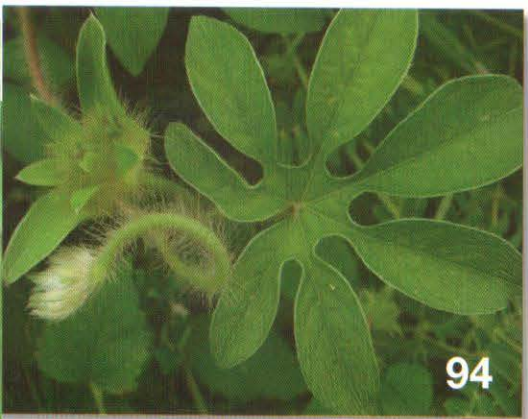
ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ตั้งตรง สูง 20 -70 ซม. มีขนปกคลุม ใบ เดี่ยว เรียงแบบสลับ รูปรีแกมไข่ โคนใบมน ปลายใบเรียวแหลม ขอบใบหยักซี่ฟัน ดอก ออกเป็นช่อ ดอกย่อยขนาดเล็ก สีเขียวอ่อน ตามซอกใบ ผล ขนาดเล็ก ผิวผลมีหนามแข็ง ขนหรือหนามตามส่วนต่างๆ ทำให้เจ็บคัน ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

93

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Stemona tuberosa*
 Lour.
 วงศ์ Stemonaceae
 ชื่อสามัญ -
 ชื่อไทย หนอนตายยาก
 กะเพียด หนอนตาย
 อยากเล็ก โป่งมดงาม
 กะเพียดหนู

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น สูง 40-60 ซม. รากเป็นรูปกระสวย ออกเป็น
 กระจุกคล้ายกระชาย กิ่งที่กำลังจะออกดอกมักจะเลื้อยพัน ใบ เดี่ยว เรียงสลับ รูป
 หัวใจ กว้าง 4-6 ซม. ยาว 6-10 ซม. แผ่นใบเป็นคลื่น ดอก เดี่ยว ออกที่ซอกใบ กลีบ
 ดอกด้านนอกสีเขียว ด้านในสีแดง ผล เป็นผลแห้ง แตกเมื่อแก่ ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

94

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ipomoea pes-tigridis*
 L.
 วงศ์ Convolvulaceae
 ชื่อสามัญ Morning glory,
 Tiger foot morning
 glory
 ชื่อไทย ชุ่มดินหมา เถาสาย
 ทองลอย

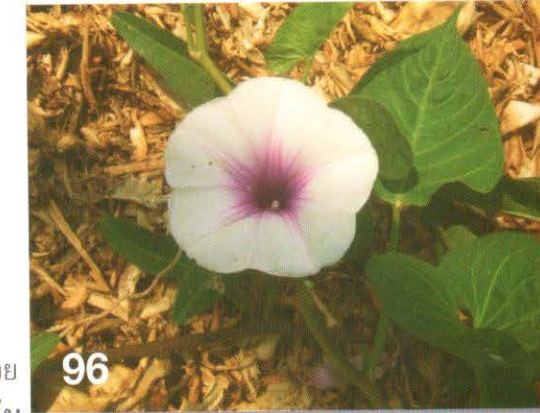
ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ทอด
 เลื้อย หรือขึ้นคลุมไม้อื่น มีขนแข็ง ใบ เดี่ยว ขอบใบเว้าเป็นจักเว้าลึก แบ่งใบออกเป็น
 7-9 แฉก แต่ละแฉกเว้าถึงโคนใบ ปลายใบแต่ละแฉกแหลม ผิวใบมีขนนุ่มปกคลุม
 ทั้งสองด้าน ดอก ออกตามซอกใบ ช่อละ 2-3 ดอก กลีบดอกส่วนโคนหลอมรวมกัน
 ปลายกลีบแผ่บาน สีขาว ผล รูปไข่ เมื่อแก่แห้งและแตก สีน้ำตาล ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

95

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Phaseolus*
lathyroides L.f.
 วงศ์ Fabaceae
 ชื่อสามัญ Wild bushbean
 ชื่อไทย ถั่วผี

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น ตั้งตรง
 กลม ใบ ประกอบมีใบย่อย 3 ใบ ใบย่อย
 รูปไข่แกมหอก ดอก เป็นช่อ ก้านดอกย่อย
 ยาวเท่าๆกัน ดอกที่โคนจะบานก่อนดอกที่
 ปลาย กลีบดอกแดงปนม่วง ก้านดอกสั้น ผล ฝักรูปทรงกระบอก ภายในมีเมล็ด 18-30
 เมล็ด แตกเมื่อแก่เมล็ดรูปขอบขนาน หรือสี่เหลี่ยม ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

96

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ipomoea aquatica*
 Forsk.
 วงศ์ Convolvulaceae
 ชื่อสามัญ Water spinach,
 Swamp morning
 glory
 ชื่อไทย ผักบุ้ง ผักทอดยอด

ลักษณะ พืชอายุหลายปี ลำต้น เลื้อย
 ทอด สีเขียวอมแดง ภายในกลวง ใบ
 เดี่ยว เรียงตัวแบบสลับ รูปหัวใจเรียวแคบหรือไข่กลับแกมรูปหอก กว้าง 2-10 ซม.
 ยาว 3-15 ซม. ปลายใบแหลม ขอบใบเรียบหรือหยักเล็กน้อย ดอก เดี่ยว ออกที่ซอก
 ใบ ก้านดอกยาว 2-8 ซม. กลีบดอก 5 กลีบติดกันเป็นรูปปากแตรปลายกลีบสีขาว
 กลางกลีบและโคนกลีบสีชมพูหรือม่วง ผล กลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 1 ซม. มีสัน 4 สัน
 ผลแห้งแตกเมื่อแก่ เมล็ดมีขนปกคลุม ขยายพันธุ์โดยเมล็ด และลำต้น

97

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Physalis minima* L.
วงศ์ Solanaceae
ชื่อสามัญ Chinese lantern plant
ชื่อไทย โทงเทง ต่อมต็อก
ปึงเป้ง ถงถแง

ลักษณะ พืชอายุปีเดียว ลำต้น สูงถึง 50 ซม. โคนสีม่วงแดง ปลายยอดสีเขียว ใบ เดี่ยว เรียงสลับ รูปไข่ กว้าง 2-3 ซม. ยาว 3-6 ซม. ดอก เดี่ยวออกที่ซอกใบ กลีบดอกสีเหลืองแกมเขียว ผล รูปค่อนข้างกลม หุ้มมีดด้วยกลีบเลี้ยงที่ยังคงอยู่ เมล็ดรูปทรงกลม ผิวไม่เรียบ กว้าง 1.0-1.2 มม. ยาว 1.3-1.6 มม. สีน้ำตาล ขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ตารางที่ 1 ค่า Relative density (RD), Relative frequency (RF) และ Sum dominance ratio (SDR) ของวัชพืชในพื้นที่ปลูกส้มโอ

วัชพืช	วงศ์	ประเภท ¹	%			
			RD ²	RF ³	SDR ⁴	
1. ผักแครง	<i>Synedrella nodiflora</i> (L.) Gaertn.	Asteraceae	B	11.5	4.1	7.8
2. หญ้าขนหนอน	<i>Paspalum conjugatum</i> Berg.	Poaceae	N	5.6	4.1	4.9
3. หญ้าสาบ	<i>Praxelis clematidea</i> R.M. King & H. Rob.	Asteraceae	B	6.2	3.4	4.8
4. กระดุมใบใหญ่	<i>Borreria latifolia</i> (Aubl.) Schum.	Rubiaceae	B	5.6	3.2	4.4
5. หญ้าตีนนก	<i>Digitaria ciliaris</i> (Retz.) Koel.	Poaceae	N	3.4	4.7	4.1
6. สาบแรังสาบกา	<i>Ageratum conyzoides</i> L.	Asteraceae	B	4.1	2.2	3.2
7. ลูกใต้ใบ	<i>Phyllanthus amarus</i> Schumacher et Thonn.	Euphorbiaceae	B	1.9	3.4	2.7
8. บานหยา	<i>Asystasia gangetica</i> (L.) Anderson.	Acanthaceae	B	3.3	2.1	2.7
9. หญ้าหัวหนู	<i>Cyperus rotundus</i> L.	Cyperaceae	S	3.8	1.3	2.6
10. น้ำนมราชสีห์	<i>Euphorbia hirta</i> L.	Euphorbiaceae	B	1.5	3.4	2.5
11. กระดุมใบเล็ก	<i>Borreria laevis</i> (Lamk.) Griseb	Rubiaceae	B	2.5	2.4	2.5
12. หญ้าตีนติด	<i>Brachiaria reptans</i> (L.) Gard & Hubb.	Poaceae	N	1.5	3.5	2.5
13. น้ำนมราชสีห์ เต้า	<i>Euphorbia thymifolia</i> L.	Euphorbiaceae	B	4.6	0.1	2.4
14. กกดอกค่อม	<i>Cyperus kyllingia</i> Endl.	Cyperaceae	S	2.2	2.5	2.4
15. ส้มกบ	<i>Oxalis corniculata</i> L.	Oxalidaceae	B	2.4	2.2	2.3
16. ผักเสี้ยนผี	<i>Cleome viscosa</i> L.	Capparaceae	B	1.5	3.1	2.3
17. ต้อยติ่ง	<i>Ruellia tuberosa</i> L.	Acanthaceae	B	2.2	2.1	2.2
18. สร้อยนกเขา	<i>Mollugo pentaphylla</i> L.	Molluginaceae	B	2.5	1.3	1.9
19. ผักขม	<i>Amaranthus viridis</i> L.	Amaranthaceae	B	1.3	2.2	1.8
20. เจริญปลา	<i>Lindernia ciliata</i> Pamel	Scrophulariaceae	B	2.0	1.5	1.8
21. ผักปลามไร่	<i>Commelina diffusa</i> Burm.f.	Commelinaceae	B	1.5	1.9	1.7
22. หญ้าตีนกา	<i>Eleusine indica</i> (L.) Gaertn.	Poaceae	N	1.0	2.2	1.6
23. ผักปลามนา	<i>Commelina benghalensis</i> L.	Commelinaceae	B	1.3	1.9	1.6
24. หญ้าละออง	<i>Vernonia cinerea</i> (L.) Less.	Asteraceae	B	0.8	2.2	1.5
25. หญ้ายาง	<i>Euphorbia heterophylla</i> L.	Euphorbiaceae	B	0.8	1.9	1.4
26. กะเนียง	<i>Eclipta alba</i> (L.) Hassk.	Asteraceae	B	0.7	1.8	1.3

ตารางที่ 1 (ต่อ)

วัชพืช	วงศ์	ประเภท ¹	%			
			RD ²	RF ³	SDR ⁴	
27. ผักเบ็ด	<i>Alternanthera philoxeroides</i> Griseb. (Mart.)	Amaranthaceae	B	1.2	1.3	1.3
28. ผักกระสัง	<i>Peperomia pellucida</i> (L.) H.B. & K.	Piperaceae	B	1.7	0.9	1.3
29. หญ้าดอกขาว	<i>Leptochloa chinensis</i> (L.) Ness.	Poaceae	N	1.1	1.2	1.2
30. หญ้านกสีชมพู	<i>Echinochloa colona</i> (L.) Link.	Poaceae	N	0.6	1.6	1.1
31. หญ้ากานหอย	<i>Lindernia crustasia</i> (L.) F.Muell.	Scrophulariaceae	B	1.0	1.2	1.1
32. ถั่วลิสงนา	<i>Alysicapum vaginalis</i> (L.) DC.	Papilionoideae	B	1.3	0.7	1.0
33. หญ้าคา	<i>Imperata cylindrica</i> (L.) P. Beauv.	Poaceae	N	0.9	1.0	1.0
34. กระตุมขน	<i>Mitracapus villosus</i> (Sw.) DC.	Rubiaceae	B	1.3	0.7	1.0
35. หญ้าปากควาย	<i>Dactyloctenium aegyptium</i> (L.) P.B.	Poaceae	N	0.4	1.3	0.9
36. เทียนนา	<i>Ludwigia hyssopifolia</i> (G.Don) Exell.	Onagraceae	B	0.5	1.3	0.9
37. พังกาเวียง	<i>Stachytarpetta indica</i> (L.) Vahl.	Verbenaceae	B	0.9	1.0	0.9
38. ไมยราบ	<i>Mimosa pudica</i> L.	Mimosoideae	B	0.3	1.5	0.9
39. หญ้านก	<i>Eriochloa procerata</i> C.E. Hubb.*	Poaceae	N	0.5	1.0	0.8
40. -	<i>Lygodium</i> sp.*	Schizaeaceae	F	0.8	0.7	0.8
41. หญ้าดอกเหลือง	<i>Leptochloa panicea</i> (Retz.) Ohwi.	Poaceae	N	0.8	0.7	0.8
42. หญ้าละมุน	<i>Ottolochloa nodosa</i> (Kunth.) Dandy.	Poaceae	N	0.9	0.6	0.8
43. ก้นจ้ำ	<i>Bidens pilosa</i> L.	Asteraceae	B	0.7	0.9	0.8
44. บอระเพ็ด	<i>Corchorus olitorius</i> L.	Tiliaceae	B	0.6	1.0	0.8
45. ตีนตุ๊กแก	<i>Tridax procumbens</i> L.	Asteraceae	B	0.4	0.7	0.6
46. หญ้ามาเลเซีย	<i>Axonopus compressus</i> Beauv.	Poaceae	N	0.5	0.7	0.6
47. เสงโสมน	<i>Melochia corchorifolia</i> L.	Sterculiaceae	B	0.5	0.6	0.6
48. ตนมุดหมา	<i>Paederia linearis</i> Hook L.	Rubiaceae	B	0.5	0.6	0.6
49. หญ้าสะกาดน้ำเต็ม	<i>Paspalum distichum</i> L.	Poaceae	N	0.2	0.9	0.6
50. กกหางกระรอก	<i>Cyperus cyperoides</i> (L.) O.Kuntze.	Cyperaceae	S	0.4	0.6	0.5
51. -	<i>Bracharia</i> sp.*	Poaceae	N	0.6	0.4	0.5

ตารางที่ 1 (ต่อ)

วัชพืช	วงศ์	ประเภท ¹	%			
			RD ²	RF ³	SDR ⁴	
52. หญ้าแพรง	<i>Cynodon dactylon</i> (L.) Pers.	Poaceae	N	0.2	0.6	0.4
53. ชูตติด	<i>Typhonium trilobatum</i> (L.) Sholl.	Araçeae	B	0.1	0.7	0.4
54. ผักเบี้ยหิน	<i>Trianthema portulacastrum</i> L.	Aizoaceae	B	0.2	0.4	0.3
55. กระต่ายจาม	<i>Scoparia dulcis</i> L.	Scrophulariaceae	B	0.2	0.4	0.3
56. กกดอกเขียว	<i>Cyperus brevifolia</i> Rottb.	Cyperaceae	S	0.2	0.3	0.3
57. หญ้าไข่มุก	<i>Rottboellia cochinchinensis</i> (Lour.) Clay.	Poaceae	N	0.1	0.4	0.3
58. สาบเสือ	<i>Chromolaena odoratum</i> (L.) R.M. King & H. Rob.	Asteraceae	B	0.2	0.4	0.3
59. หญ้าหว่าย	<i>Eragrostis tenella</i> (L.) P. Beauv.	Poaceae	N	0.2	0.4	0.3
60. พรมพระจันทร์	<i>Portulaca quadrifida</i> L.	Portulacaceae	B	0.2	0.3	0.3
61. ผักขมหิน	<i>Boerhavia diffusa</i> (L.)	Nyctaginaceae	B	0.1	0.4	0.3
62. หญ้าคออ่อน	<i>Crassocephalum crepidioides</i> (Benth.) S.Morre	Asteraceae	B	0.2	0.4	0.3
63. หญ้าไข่เหา	<i>Eragrostis ciliata</i> (Roxb.) Nees.*	Poaceae	N	0.4	0.1	0.3
64. หนูปล้ำชอน	<i>Emilia sonchifolia</i> (L.) DC.	Asteraceae	B	0.2	0.4	0.3
65. ผักส้มเสี้ยน	<i>Cleome gynandra</i> L.	Capparaceae	B	0.2	0.3	0.3
66. หญ้าขจรจบดอกเหลือง	<i>Pennisetum setosum</i> (Swz.) L. C. Rich	Poaceae	N	0.2	0.4	0.3
67. บานไม่รู้โรยป่า	<i>Gomphrena celosioides</i> Mart.	Amaranthaceae	B	0.3	0.3	0.3
68. กะทกรก	<i>Passiflora foetida</i> L.	Passifloraceae	B	0.1	0.3	0.2
69. หญ้าชันกาด	<i>Panicum repens</i> L.	Poaceae	N	0.1	0.3	0.2
70. หญ้ารังนก	<i>Chloris barbata</i> Sw.	Poaceae	N	0.1	0.3	0.2
71. -	<i>Digitaria</i> sp.*	Poaceae	N	0.1	0.3	0.2
72. หญ้าลิ้นงู	<i>Hedyotis corymbosa</i> (L.) Lam.	Rubiaceae	B	0.1	0.3	0.2
73. ไมยราบเลื้อย	<i>Mimosa invisa</i> Mart.	Mimosoideae	B	0.1	0.3	0.2
74. ขั้วบก	<i>Centella asiatica</i> (L.) Urb.	Umbelliferae	B	0.3	0.1	0.2
75. มะไฟนกคุ้ม	<i>Ammania baccifera</i> L.	Lythraceae	B	0.1	0.3	0.2

วัชพืช	วงศ์	ประเภท ¹	%			
			RD ²	RF ³	SDR ⁴	
76. สะอึก	<i>Ipomoea gracilis</i> R.H.	Convolvulaceae	B	0.1	0.3	0.2
77. หนูก้าค้อนกลอง	<i>Sphaerantus africanus</i> L.	Asteraceae	B	0.1		0.2
78. ครอบฟันสี	<i>Abutilon indicum</i> sweet	Malvaceae	B	0.1	0.3	0.2
79. หญ้าขน	<i>Brachiaria mutica</i> (Frossk.) Stapf.	Poaceae	N	0.1	0.1	0.1
80. พันงูแดง	<i>Cyathula prostrata</i> Blumes.	Amaranthaceae	B	0.1	0.1	0.1
81. สดาร์กราส	<i>Cynodon nemfuensis</i> Vanderust.	Poaceae	N	0.1	0.1	0.1
82. เถาคัน	<i>Parthenocissus quinquefolia</i> (L.) Planch.	Vitaceae	B	0.1	0.1	0.1
83. หนวดปลาชุก	<i>Fimbristylis miliacea</i> (L.) Vahl.	Cyperaceae	S	0.1	0.1	0.1
84. หญ้าขจรจบ ดอกเล็ก	<i>Pennisetum polystachyon</i> (L.) Schull.	Poaceae	N	0.1	0.1	0.1
85. -	<i>Cyperus</i> sp.*	Cyperaceae	S	0.1	0.1	0.1
86. กกทราย	<i>Cyperus iria</i> L.	Cyperaceae	S	0.1	0.1	0.1
87. ชีไถ่ย่าน	<i>Mikania micrantha</i> H.B.K.	Asteraceae	B	0.1	0.1	0.1
88. หญ้ากำมะหยี่	<i>Lagascea mollis</i> Cav.	Asteraceae	B	0.1	0.1	0.1
89. ผักขมหนาม	<i>Amaranthus spinosus</i> L.	Amaranthaceae	B	0.1	0.1	0.1
90. -	<i>Chloris pycnothis</i> Trin.*	Cyperaceae	N	0.1	0.1	0.1
91. ตำแย	<i>Laportea bulbifera</i> (Siebold & Zucc.) Wedd.	Urticaceae	B	0.1	0.1	0.1
92. มันมือเสือ	<i>Dioscorea esculenta</i> (Lour.) Burkill.*	Dioscoreaceae	B	0.1	0.1	0.1
93. หนอนตายยาก	<i>Stemona tuberosa</i> Lour.	Stemonaceae	B	0.1	0.1	0.1
94. ขยุมตีนหมา	<i>Ipomoea pes-tigris</i> L.	Convolvulaceae	B	0.1	0.1	0.1
95. ถั่วผี	<i>Phaseolus lathyroides</i> L. f.	Papilionoideae	B	0.1	0.1	0.1
96. ผักนึ่ง	<i>Ipomoea aquatica</i> Forsk.	Convolvulaceae	B	0.1	0.1	0.1
97. โทงเทง	<i>Physalis minima</i> L.	Solanaceae	B	0.1	0.1	0.1

1: B = วัชพืชประเภทใบกว้าง N = วัชพืชประเภทใบแคบ S = วัชพืชประเภทกก F = เฟิน
2: RD = Relative density
3: RF = Relative frequency
4: SDR = Sum Dominance Ratio
*: ไม่มีภาพถ่ายประกอบ

ดัชนีชื่อพืชภาษาไทย

ตัวเลขหลังชื่อไทยเป็นเลขที่ลำดับภาพ

	หน้า		หน้า
กกดอกตุ้ม 14	20	ชีไถ่ย่าน 87	54
กกดอกเขียว 56	40	คัดเม็ง 26	26
กกทราย 86	53	ครอบฟันสี 78	50
กกหางกระรอก 50	37	เครือขน 68	45
กะทกรก 68	45	เงียงปลา 20	23
กะเพียด 93	56	ซากูรด 28	27
กะเพียดหนู 93	56	เซ่งใบมน 47	36
กะเม็ง 26	26	ตดหมูตดหมา 48	36
กะเม็งตัวเมีย 26	26	ต่อมดอ 97	58
กระเจ้า 44	34	ต้อยติ่ง 17	22
กระดุมขน 34	30	ตับเสือเล็ก 6	16
กระดุมใบเล็ก 11	19	ตาวีโพ 28	27
กระดุมใบใหญ่ 4	15	ตาข้าง 68	45
กระต่ายจาม 55	39	ตำแยตัวผู้ 48	36
กระโปรงทอง 68	45	ตำแย 91	55
กิ่งปาน 82	52	ตีนตุ๊กแก 45	35
กันจ้ำ 43	34	ถงแดง 97	58
แก้อี 33	30	ถั่วผี 95	57
ขยุมตีนหมา 94	56	ถั่วลิสงนา 32	29
ชีไถ่ย่าน 87	54	เถาคัน 82	52

	หน้า		หน้า
เถาคันแดง 82	52	ผักกาดกรอบ 36	31
เถาสายทองลอย 94	56	ผักกูด 28	27
เทียนนา 36	31	ผักกูดเน่า 8	17
เทียมแม่ฮาง 6	16	ผักขม 19	23
โทงเทง 97	58	ผักขมหัด 19	23
นมราชสีห์ 10	18	ผักขมหนาม 89	55
น้านมราชสีห์ 10	18	ผักขมหิน 61	42
น้านมราชสีห์เล็ก 13	20	ผักโขมแดง 10	18
บานเที่ยง 60	42	ผักโขมหิน 61, 54	42, 39
บานไม่รู้โรยป่า 67	45	ผักโขมหนาม 89	55
บาทยา 8	17	ผักแครด 1	14
บุษบาฮาวาย 8	17	ผักทอดยอด 96	57
ใบต่างดอก 25	26	ผักนึ่ง 96	57
บังก็เช่า 26	26	ผักเบี้ยเล็ก 60	42
บัวบก 74	48	ผักเบี้ยหิน 54	39
ปะทะนะเอชาเด้าะ 74	48	ผักเบี้ยหนู 60	42
ปอกระเจ้า 44	34	ผักบั้งดิน 61	42
ปอวชิช 44	34	ผักปลาบ 21, 23	24, 25
ปิงเบ็ง 97	58	ผักปลาบนา 23	25
ปีกนกไล่ 43	34	ผักปลาบไร่ 21	24
โป่งมดงาม 93	56	ผักเบ็ด 27	27
ผักกระสัง 28	27	ผักเบ็ดน้ำ 27	27

	หน้า		หน้า
ผักราชวงศ์ 28	27	ไมยราบ 38	32
ผักส้มเสี้ยน 65	44	ไมยราบขาว 73	47
ผักส้มเสี้ยนผี 16	21	ไมยราบเลื้อย 73	47
ผักเสี้ยน 65	44	ไมยราบหนาม 73	47
ผักเสี้ยนขาว 65	44	ย่านพาโหม 48	36
ผักเสี้ยนผี 16	21	ย่าทยา 8	17
ผักสังเขา 28	27	เยอคุ่ม 22	24
ผักแว่น 15, 74	21, 48	ลาลาง 33	30
ผักหนอก 74	48	ลูกใต้ใบ 7	17
ผักโหมหนาม 89	55	ลูกเขยตายแม่ยายทำศพ 25	26
ผักฮากกล้วย 28	27	ล้งตั้งช้าง 91	55
ผักยาว 44	34	สตาร์กราส 81	51
พรหมพระอินทร์ 60	42	สลาปู้ตู่โงะ 87	54
พญาท้าวเอว 15	21	สะอึก 76	49
พินงูเขียว 37	32	สร้อยนกเขา 18	22
พังโหม 48	36	สาบม่วง 3	15
พินงูแดง 80	51	เส็งใบมน 47	36
มะขามป้อมดิน 7	17	เส็งเล็ก 47	36
มะโพนา 75	48	สังส้ม 15	21
มะโพนาคุ่ม 75	48	หนวดปลาตุ๊ก 83	52
มะโหรา 53	38	หนอนตายยาก 93	56
มะอึก 76	49	หนอนตายยากเล็ก 93	56

	หน้า		หน้า
หญ้ากกทราย 86	53	หญ้าตดหมา 48	36
หญ้ากกเล็ก 86	53	หญ้าตอแหล 41	33
หญ้ากอ 57	40	หญ้าตุ่มหู 14	20
หญ้ากันจ้ำ 43	34	หญ้าตันติด 12	19
หญ้ากาบหอย 31	29	หญ้าตานทราย 15	21
หญ้ากำมะหยี่ 88	54	หญ้าตีนติด 12	19
หญ้าขน 79	50	หญ้าตีนนก 5, 22	16, 24
หญ้าขนหมู 9	18	หญ้าตีนกา 22	24
หญ้าขจรจบดอกเล็ก 84	53	หญ้าตุ่มหู 14	20
หญ้าขจรจบดอกเหลือง 66	44	หญ้าใต้ใบขาว 7	17
หญ้าข้าวนก 30	28	หญ้าถลบบาตร 68	45
หญ้าขี้หมา 1	14	หญ้านมหนอน 2	14
หญ้าไข่เหา 18, 63	22, 43	หญ้านก 41	33
หญ้าไชย่ง 57	40	หญ้านกสีชมพู 30	28
หญ้าเขมรเล็ก 11	19	หญ้าปล้องข้าวนก 5	16
หญ้าคออ่อน 62	43	หญ้าปากควาย 22, 35	24, 31
หญ้าค้อนกลอง 77	49	หญ้าปากคอก 22	24
หญ้าคา 33	30	หญ้าโปร่งคาย 57	40
หญ้าจุกขาว 34	30	หญ้าปากควาย 22	24
หญ้าชันกาด 69	46	หญ้าผักไถ 12	19
หญ้าชันอากาศ 69	46	หญ้าแพด 52	38
หญ้าดอกขาว 29	28	หญ้าแพรก 52	38

	หน้า		หน้า
หญ้าม้าเลเขีย 46	35	อุตพิต 53	38
หญ้ายาง 25	26	ฮ่อมเกี้ยว 26	26
หญ้ายอนหู 29	28	ฮังกาขาว 86	53
หญ้ารังกาขาว 86	53		
หญ้ารังนก 70	46		
หญ้ารัดเขียด 83	52		
หญ้าละมาน 42	33		
หญ้าละออง 24	25		
หญ้าลิเก 29	28		
หญ้าลิ้นงู 72	47		
หญ้าสตาร์ 81	51		
หญ้าสะกาดน้ำเค็ม 49	37		
หญ้าสาบ 3	15		
หญ้าสาบแรัง 6	16		
หญ้าสาบแ้ง 6	16		
หญ้าสับ 26	26		
หญ้าหน่วยฝ้าย 14	20		
หญ้าหวาย 59	41		
หญ้าเห็บ 2	14		
หญ้าแห้วหมู 9	18		
หางปลาช่อน 64	43		
หูปลาช่อน 64	43		

ดัชนีชื่อวิทยาศาสตร์

ตัวเลขหลังชื่อวิทยาศาสตร์เป็นเลขที่ลำดับภาพ

หน้า	หน้า
<i>Abutilon indicum</i> Sweet. 78 50	<i>Cleome gynandra</i> L. 65 44
<i>Ageratum conyzoides</i> L. 6 16	<i>Cleome viscosa</i> L. 16 21
<i>Alternanthera philoxeroides</i> Griseb. (Mart.) 27 27	<i>Commelina benghalensis</i> L. 23 25
<i>Alysicapus vaginalis</i> (L.) DC. 32 29	<i>Commelina diffusa</i> Burm.f. 21 24
<i>Ammania baccifera</i> L. 75 48	<i>Corchorus olitorius</i> L. 44 34
<i>Amaranthus spinosus</i> L. 89 55	<i>Crassocephalum crepidioides</i> (Benth.) S.Morre 62 43
<i>Amaranthus viridis</i> L. 19 23	<i>Cyathula prostrata</i> Blumes. 80 51
<i>Asystasia gangetica</i> (L.) Anderson. 8 17	<i>Cynodon dactylon</i> (L.) Pers. 52 38
<i>Axonopus compressus</i> Beauv. 46 35	<i>Cynodon nlemfuensis</i> Vanderust. 81 51
<i>Bidens pilosa</i> L. 43 34	<i>Cyperus brevifolia</i> Rottb. 56 40
<i>Boerhavia diffusa</i> (L.) 61 42	<i>Cyperus cyperoides</i> (L.) O.Kuntze. 50 37
<i>Borreria laevis</i> (Lamk.) Griseb. 11 19	<i>Cyperus iria</i> L. 86 53
<i>Borreria latifolia</i> (Aubl.) Schum. 4 15	<i>Cyperus kyllingia</i> Endl. 14 20
<i>Brachiaria mutica</i> (Frossk.) Stapf. 79 50	<i>Cyperus rotundus</i> L. 9 18
<i>Brachiaria reptans</i> (L.) Gard. & Hubb. 12 19	<i>Dactyloctenium aegyptium</i> (L.) P.B. 35 31
<i>Centella asiatica</i> (L.) Urb. 74 48	<i>Digitaria ciliaris</i> (Retz.) Koel. 5 16
<i>Chloris barbata</i> Sw. 70 46	<i>Echinochloa colona</i> (L.) Link. 30 28
<i>Chromolaena odoratum</i> (L.) R.M. King & H. Rob. 58 41	<i>Eclipta alba</i> (L.) Hassk. 26 26

ดัชนีชื่อวิทยาศาสตร์ (ต่อ)

หน้า	หน้า
<i>Eleusine indica</i> L. Gaertn. 22 24	<i>Lindernia crustasia</i> (L.) F.Muell. 31 29
<i>Emilia sonchifolia</i> (L.) DC. 64 43	<i>Ludwigia hyssopifolia</i> (G.Don.) Exell 36 31
<i>Eragrostis tenella</i> (L.) P. Beauv. 59 41	<i>Melochia corchorifolia</i> L. 47 36
<i>Euphorbia heterophylla</i> L. 25 26	<i>Mikania micrantha</i> H.B.K. 87 54
<i>Euphorbia hirta</i> L. 10 18	<i>Mimosa invisa</i> Mart. 73 47
<i>Euphorbia thymifolia</i> L. 13 20	<i>Mimosa pudica</i> L. 38 32
<i>Fimbristylis miliacea</i> (L.) Vahl. 83 52	<i>Mitracapus villosus</i> (Sw.) DC. 34 30
<i>Gomphrena celosioides</i> Mart. 67 45	<i>Mollugo pentaphylla</i> L. 18 22
<i>Hedyotis corymbosa</i> (L.) Lam. 72 47	<i>Ottochloa nodosa</i> (Kunth.) Dandy 42 33
<i>Imperata cylindrica</i> (L.) P. Beauv. 33 30	<i>Oxalis corniculata</i> L. 15 21
<i>Ipomoea aquatica</i> Forsk. 96 57	<i>Paederia linearis</i> Hook. L. 48 36
<i>Ipomoea gracilis</i> R.H. 76 49	<i>Panicum repens</i> L. 69 46
<i>Ipomoea pes-tigridis</i> L. 94 56	<i>Parthenocissus quinquefolia</i> (L.) Planch. 82 52
<i>Lagascea mollis</i> Cav. 88 54	<i>Paspalum conjugatum</i> Berg. 2 14
<i>Laporteia bulbifera</i> (Siebold. & Zucc.) Wedd. 91 55	<i>Paspalum distichum</i> L. 49 37
<i>Leptochloa chinensis</i> (L.) Ness. 29 28	<i>Passiflora foetida</i> L. 68 45
<i>Leptochloa panicea</i> (Retz.) Ohwi. 41 33	<i>Pennisetum polystachyon</i> (L.) Schuit. 84 53
<i>Lindernia ciliata</i> Pernel. 20 23	<i>Pennisetum setosum</i> (Swz.) L. C. Rich 66 44

	หน้า		หน้า
<i>Peperomia pellucida</i> (L.) H.B. & K. 28	27	<i>Sphaerantus africanus</i> L. 77	49
<i>Phaseolus lathyroides</i> L. f. 95	57	<i>Stachytarpetta indica</i> (L.) Vahl. 37	32
<i>Phyllanthus amarus</i> schumach & Thonn. 7	17	<i>Stemona tuberosa</i> Lour. 93	56
<i>Physalis minima</i> L. 97	58	<i>Synedrella nodiflora</i> (L.) Gaertn. 1	14
<i>Portulaca qaudrifida</i> L. 60	42	<i>Trianthema portulacastrum</i> L. 54	39
<i>Praxelis clematidea</i> R.M. King & H.Rob. 3	15	<i>Tridax procumbens</i> L. 45	35
<i>Rottboellia cochinchinensis</i> (Lour) Clay L. f. 57	40	<i>Typhonium trilobatum</i> (L.) Shott. 53	38
<i>Ruellia tuberosa</i> L. 17	22	<i>Vernonia cinerea</i> (L.) Less. 24	25
<i>Scoparia dulcis</i> L. 55	39	<i>Praxelis elematidea</i> R.M. King & H. Rob. 3	15

ตัวเลขหลังชื่อภาษาอังกฤษเป็นเลขที่ลำดับภาพ

	หน้า		หน้า
Acrid weed 75	48	Coatbuttons 45	35
African star grass 81	51	Corn grass 57	40
Alang-alang 33	30	Common floss flower 58	41
Alligator weed 27	27	Crab grass 5	16
Alyce clover 32	29	Creeping woodsorrel 15	21
Asian spiderflower 16	21	Desert horsepurslane 54	39
Asiatic pennywort. 74	48	Egyptian grass 35	31
Bermuda grass 52	36	False daisy 26	26
Billy goat weed 6	16	Feather grass 29	28
Bird's rice 30	28	Feather pennisetum 66	44
Brittle false pimpernel 31	29	Fetid passionflower 68	45
Buffalo clover 32	29	Fever vine 48	36
Buffalo grass 79	50	Finger grass 5	16
Carpet grass 46	35	Flat-top mille grains 72	47
Carry me seed 7	17	Fowe foot grass 22	24
Chinese violet 8	17	Garden spurge 10	18
Christmas bush 58	41	Goatweed 6	16
Climbing dayflower 21	24	Gomphrena weed 67	45

ดัชนีชื่อพืชภาษาอังกฤษ (ต่อ)

	หน้า		หน้า
Giant star grass 81	51	Minnie root 17	22
Giant false sensitive plant 73	47	Mission grass 84	53
Grass-like fimbry 83	52	Mollugo 18	22
Gulf sand mat 13	20	Nodeweed 1	14
Hairy slitwort 20	23	Monkeybush 78	50
Heartleaf hempvine 87	54	Nut grass 9	18
Hilo grass 2	14	Oval-leaf false buttonweed 4	15
Itchgrass 57	40	Ox's tough purslane 77	49
Japaness lovegrass 59	41	Painted spurge 25	26
Jew's mallow 44	34	Panicum grass 79	50
Jio 23	25	Paragrass 79	50
Jungle rice 30	28	Portulaca rose 60	42
Knotgrass 49	37	Red sprouglelop 29	28
Lalang 33	30	Ricefield flatsedge 86	53
Light-blue snakeweed 37	32	Running grass 12	19
Lilac tasselflower 64	43	Savanna grass 46	35
Little iron weed 24	25	Scutch grass 52	38
Macao tea 55	39	Seedbox 36	31
Morning glory 94	56	Shameplant 38	32
Man to man 28	27	Siam weed 58	41

ดัชนีชื่อพืชภาษาอังกฤษ (ต่อ)

	หน้า		หน้า
Silkleaf 88	54	Tooth cup 75	48
Slender amaranth 19	23	Torpedo grass 69	46
Slender panicgrass 42	33	Tossa jute 44	34
Spanish needle 43	34	Tropical crabgrass 5	16
Spike sedge 14	20	Tropical girdlepod 34	30
Spiny amaranth 89	55	True virginia creeper 82	52
Spiny pigweed 89	55	Water spinach 96	57
Spreading hog-weed 61	42	White head 26	26
Sour paspalum 2	14	Whitehead spikesedge 14	20
Star grass 81	51	Wild bushbean 95	57
Swamp morning glory 96	57	Wild globe everlasting 67	45
Swollen fingergrass 70	46	Wild spider flower 65	44
Thoroughwort 3	15	Wire grass 22	24
Thread sprangletop 41	33	Wire bush 47	36
Tiger foot Morning glory 94	56	Yard grass 22	24

บรรณานุกรม

- จันทร์เพ็ญ ประคองวงศ์ ไชยยศ สุพัฒน์กุล เพ็ญศรี นันทสมสรานัญ คิริพร ชิงสนธิพร และจรัญญา ปิ่นสุภา. 2550. **การสำรวจและรวบรวมวัชพืชในส้มโอ.** หน้า 1136 - 1146 ใน รายงานผลงานวิจัยประจำปี 2550. สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- เต็ม สมิตินันท์. 2544. **ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย.** (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2544) ฟันนี้ พบบลีซชิ่งกรุงเทพมหานคร. 810 หน้า.
- วิรัช จันทร์ศรีมี ช่อม เปรมชัยเชียร ทวี แสงทอง จันทร์เพ็ญ ประคองวงศ์ ไชยยศ สุพัฒน์กุล มาลี ณ นคร สุนันทา เพ็ญสุด ศรีสม สุวรรณวงศ์ และ คิริพร ชิงสนธิพร. 2545. **วัชพืชสามัญภาคกลาง.สมาคมวิทยาการวัชพืชแห่งประเทศไทย.** ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฟันนี้พบบลีซชิ่ง กรุงเทพมหานคร. 135 หน้า.
- นิรนาม. 2545. **เกษตรดีที่เหมาะสม สำหรับส้มโอ.** กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. กรุงเทพมหานคร. 24 หน้า.
- ปัทมา แซ่ลี และ อภิรักษ์ สุขสัย. 2543. **ดอกหญ้า เล่ม 1.** กรุงเทพมหานคร. บริษัท อมรินทร์ พริ้นติ้งแอนด์พับลิซชิ่ง จำกัด. 95 หน้า.
- ปัทมา แซ่ลี และ อภิรักษ์ สุขสัย. 2544. **ดอกหญ้า เล่ม 2.** กรุงเทพมหานคร. บริษัท อมรินทร์ พริ้นติ้งแอนด์พับลิซชิ่ง จำกัด. 94 หน้า.
- สืบศักดิ์ สนธิรัตน์ เกษกนก ลิทธิสุข และสุทิน ราชชา. 2514. **การสำรวจและรวบรวมไล่เดือนฝอยศัตรูพืช ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.** เอกสารวิจัยฉบับที่ 3 ศูนย์เกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 41 หน้า.
- อำไพ ยงบุญเกิด สกล สุวีสร และ จเร สดากร. **วัชพืชในสวนยางพารา.** เอกสารวิชาการหมายเลขที่ 3 สมาคมวิทยาการวัชพืชแห่งประเทศไทย. 171 หน้า.
- Anonymous. 1982. **Weed Surveying Techniques.** Paper in ASEAN PLANT Advance Course On Weed Identification. 6-25 June 1982.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ASEAN PLANT Quarantine Center and Training Institute. Malaysia. 20 pp.
- Anonymous. 1997. **Weeds in the Tropics.** Sanbi Printing Co. Ltd., Tokyo, Japan. 304 pp.
- Chantrarasikul, A. 1963. **A supplementary Host List of Plant Diseases in Thailand.** Dept. Agri.Tech. Bull. No.9. Bangkok. 14 pp.
- Haffiger. E. and H. Scholz. 1980. **Grass Weeds 1.** CIBA - GEIGY Ltd., Basle, Switzerland. 142 pp.
- Haffiger. E. and H. Scholz. 1981. **Grass Weeds 2.** CIBA - GEIGY Ltd., Basle, Switzerland. 137 pp.
- Haselwood, E.L., G.G. Motter and R.T. Hirano. 1983. **Handbook of Hawaiian Weeds. 2nd Ed.** Honolulu : Harold L. Lyon Arboretum. 490 pp.
- http://www.Kanchnapisek.or.th/kp6/Book_28/chapter4/128-4-15.html/sect2
- <http://www.doa.go.th/lpldata/PUMMELO/1start/st02.htm>
- <http://www.isdoa.net/know/?site=category&cat>
- <https://www.ippc.int/IPP/En/default.jsp>
- Moody, K., C.E. Munroe, R.T. Lubigan and E.C. Paller, Jr. 1984. **Major Weeds of Philippines. Laguna : Weed Science Society of the Philippines.** 328 pp.
- Noda, K., M. Teerawatskul, C. Prakongvongs and L. Chaiwiratnukul. 1994. **Major Weeds in Thailand.** Mass Medias Co. Ltd. Bangkok, Thailand. 164 pp.
- Tavatchai R. and J.F. Maxwell. 1994. **Weeds of Soybean Fields in Thailand. Multiple Cropping Center.** Faculty of Agriculture, Chiang Mai University, Chiang Mai. Thailand.

บันทึก

Handwriting practice lines on a page with a background image of white dandelion-like flowers.

